Postimees

Eesti päewaleht.

3895 Postimees 6 разъ въ недѣлю.
гор. Ревель,
гор. безпл. библіотека-читальня. 1 tr

61. aastakäik. ═══ **Ilmub igal äripäewal.**

Toimetuse ja talituse adress: „Postimehe" toimetusele Tartu. **Wene keeli:** Въ ред. газ. „Постимесъ", Юрьевъ (Лифл.). **Kõnetraat** nr. 80. Telegrammi-adr.: Юрьевъ, Постимесъ.

Toimetuse kõnetunnid: Rüütli uul. nr. 9, lehe toimetuses, igal äripäewal kella 12—2 lõunal. Päätoimetaja kõnet. k. 12½—2.

Pärnu wäljaande talitus ja toimetus: Pärnus, Rüütli uul. nr. 47.

Tellida wõib lehte igast päewast alates kuni iga kuu wiimase päewani. **Adressi muutmise** korral tuleb 40 kop. maksta ja wana adress üles anda. **Saamata-jäänud numbrid** saadab lehe talitus ainult 14 päewa jooksul pääle numbri ilmumise maksuta järele. **Käsikirjad,** mitte-kirjasaatjate poolt arwatakse hinna alla, kui neile tasunõudmine pääle on kirjutatud. Sõnumid ja kirjeldusi tohib „Postimehest" ainult hallikat nimetades wõtta.

Kuulutuste nonpareille-rida 20 kop., lehe eesotsas 60 k., wäljaspool kodumaad kuulutuseküljel 60 kop., lehe eesotsas 1 rbl. 50 k.; laupäewiti on kuulutamise hind kahekordne. Kuni kella 10 e. l. ülesantud kuulutused ilmuwad wõimalikult selsamal päewal

Üksik nummer maks

Tellimisehinnad

12 kuud postiga	20 rbl.	— kop.	12 kuu
11	18	50	11
10	17	—	10
9	15	50	9
8	14	—	8
7	12	50	7
6	11	—	6
5	9	25	5
4	7	50	4
3	5	75	3
2	4	—	2
1	2	—	1

Poolikute kuude numbrid 7 kop. tükk ja
Wäljamaale 12 kuud 23 rbl., 6 kuud 12 r
Eraldi juurde maksta: „Lastelehe" eest aast

Nr. 246. **Laupäewal 28. oktobril (11. now.) 1917.**

Sõda.

Ida ſõjawäli

Tegewas wäes 26. oktobril. Friedrichſtadti pool, Lobe'ſt lõuna pool, katſuſid ſakslaſed wäikeste oſadena meie eelwägedele kaks korda kallale tormata, löödi aga tagaſi.

Lõunalääne- ja Rumenia wäerinnal wahetati tuld.

Kaukaſia wäerinnal ei ſündinud midagi tähtſat.

Lääne merel ei olnud muutuſi.

Rumenia wäerinnal oli 25. oktobri õhtul Nantſiu piirkonnas (Fokſhani linnaſt wersta 25 põhja pool) kolme meie aeroplani ja waſtaſe kahe apparadi wahel õhuwõitlus. Waenlaſe apparadid läkſid purukſ. Meie aeroplanid kukkuſid waſtaſe ſeiſukohtade taha, Prisſaka küla juurde, maha.

Italia ſõjawäli

Roomas 27. okt. Italia ametlik ſõnum (26. okt.?) Taganemine keſtis eila edaſi. Vittorio küngaste ja Monticano ning Livenza ühinemiſekoha wahel oli mitu wäikeſt wõitluſt. Meie järelwäed pidaſid waenlaſe edaſituleku õnnelikult kinni. Meie lendurid pommitaſid jälle waenlaſe wägeſid Tagliamento jõe ääres. Meie puruſtaſime 5 waenlaſe apparati.

(Tähendus. Vittorio linn on Italia idapiiriſt wersta 80 lääne ja põhjapiiriſt wersta 50 lõuna pool; Belluno linnaſt on ta wersta 15 lõuna ja Wenetſia linnaſt wersta 55 põhja pool. Monticano jõgi ühineb Livenzaga Vittorio linnaſt wersta 30 lõunaida pool, Livenza ſuuſt wersta 25 põhjalääne pool).

Lääne ſõjawäli

Londonis 26. okt. Briti ametlik ſõnum. Waleſi wäed tormaſid öösel Armentières'iſt lõunaida pool käſitſi kallale, wõtſid waenlaſelt mehi wangi ja tegid tale kahju. Waenlane katſus meie joonele Noeux'ſt põhja pool kaks korda kallale tormata, löödi aga tagaſi ja jättis mehi meie kätte wangi.

Wabariigi Nõukogu laialeſaatmine.

25. oktobril kell 11 hommikul pidi, nagu päälinna lehtedeſt näha, Wabariigi Nõukogu koosolek algama. Meeleolu oli uulitſatel arenewate ſündmuste päraſt ärew. Walitſes nõuta olek. Üheltpoolt pandi ette enamlaste liikumiſe pääle waatamata koosolekut ära pidada, teiſelt, iſeäranis parempooliste, poolt ſeisti ſellele waſtu, kusjuures ſeletati, et ülestõusnud rahwahulgad eelparlamenti lihtſalt waſturewolutſioni ſtaabiks peakſid.

Kui juſt parajaſti küſimuſe aſjus waieldi, ſaadi teade, et enamlaste wäeſalgad palee ette on ilmunud. Nendega ühes oli ka üks ſoomusautomobil kohale jõudnud. Kohe pandi kõik Maria palee ſiſemiſed ja wäliſed käigud kinni, ſõjawäelaſed aſuſid treppidele ja tubadesſe.

Soldatite ilmumine ſünnitas liikmete ſeas eſiti teatawat ſegaduſt, mis aga peagi mööda läks. Eelparlament kuulutati kinniwõetuks. Aga peagi anti ajakirjanikkudele ja liikmetele kaunis järſul kujul käſk Maria paleeſt lahkuda. Paleeſt wälja minnes pidid kõik Maria palees wiibiwad iſikud oma wolituſed ette näitama. Liikmete piletid waadati õige hoolſalt läbi.

Wiimaſel ſilmapilgul pööris Nõukogu preſident Awkſentjew koosoleku-ſaali kõnetoolilt wäikſearwuliſe ſaadikute rühma poole kõnega, milles ta ſaadikutele ette pani laiali minna, kuna järgmine koosolek kõige eſimeſel wõimalikul juhtumiſel ära peetakſe. Kõigi fraktſionide eſitajad tegid otſuſeks wägiwalla waſtu proteſterida.

Umbes kella 1 ajal lõuna andſid ſoldatid, kes Wabariigi Nõukogu laialeſaatmiſe aſja korraldaſid, wäliſele wahiteeniſtuſele käſu kõiki wolituſi kõige ſuurema hoolega läbi waadata ja ſilmapaiſtwad iſikud kinni wõtta. Ühele wahikomandole anti noomitus, et ta kindral Alekſejewit mitte kinni ei wõtnud. Kõik kinniwõetud iſikud ſaadeti kaardilaewaſtikuekipaſhi ruumidesſe.

Nõukogude walitſus.

Nõukogude walitſuſe töökawa.

Petrogradi nõukogu rewolutſioniline ſõjakomitee on tööliſtele, ſoldatite ja talupoegade üleskutſe awaldanud, milles muuſeas öeldakſe:

Teine ülewenemaaline nõukogude kongreſs on awatud. Tööliste, ſoldatite ja talupoegade määratu ſuure enamuſe pääle toetades, ſamuti Petrogradi tööliste ja ſoldatite ülesaſtumiſe pääle, mis wõidurikkalt lõppenud, wõtab kongreſs walitſuſewõimu oma kätte.

Nõukogude walitſus paneb kõigile rahwastele ette otſekohe demokratliſt rahu teha ja ſõjariiſtade-rahu wäerindadel. Tema kannab ſelle eeſt hoolt, et mõisnikkude, keiſrikoja ja kloostrite maad ilma taſuta tingimata talurahwa-komiteede kätte antakſe. Tema ſeiſab ſoldatite õiguſte eeſt, ſõjawäe põhjaliku demokratiſerimiſt läbi wiies, paneb tööliste kontrolli ſaaduſte-walmiſtamiſe üle makſma, hoolitſeb ſelle eeſt, et Aſutaw Kogu õegſaſti ſaaks kokku aſtuda, muretſeb linnadele wilja ja maaelanikkudele tähtſamaid tarbeaineid ja annab kõigile rahwastele, kes Wenemaal elawad, tõsiſe eneſemääramiſe õiguſe.

Kohtade pääl läheb wõim nõukogude kätte, kes tõsiſt rewolutſioniliſt korda peawad kindluſtama.

Üleskutſes awaldatakſe lootuſt, et rewolutſioniline ſõjawägi ſuudab rewolutſioni kaitſta igaſuguſte imperialismuſe kallaletippumiſte waſtu. Niikaua kui rahu weel pole tehtud, hoolitſeb uus walitſus kõigeſt wäeſt ſelle eeſt, et ſõjawägi kõike ſaaks, mis temal tarwis läheb. Selleks wõetakſe kindel ja otſuſtaw rekwiſitſioni-politika tarwituſele, ja jõukamad klaſſid pannakſe makſu alla. Ka püütakſe ſõjameeste perekondade aineliſt ſeiſukorda parandada.

Lõpuks kõneldakſe ſelleſt, kuidas Kornilowi mehed, Kerenſki, Kaledin ja teiſed, püüawad wägeſid wälja ſaata Petrogradi waſtu. Mitu wäeoſa, kes kohale jõudſid, läkſid ſääl rahwa ja ſoldatite poole. Raudteetöölisi kutſutakſe üles kõiki neid wäeoſaſid, keda Kerenſki Petrogradi waſtu wälja ſaadab, tee pääl kinni pidama. (Pta.)

Nõukogude wõim ja Aſutaw Kogu.

Sõja-rewolutſioniline komitee ſaatis wäerinnale ja ſeljataguſele üleskutſe, kus ta tähendab, et uue wõimu organiſatſionil ajutine, lühikene iſeloom on. Edaſilükkamatad ülesanded, nimelt maa andmine talupoegade kätte ja õiglaſe rahu ettepanemine wiiakſe otſekohe läbi. Muude rewolutſioni-ülesannete täideſaatmine antakſe terwe rahwa poolt walitud Aſutawa Kogu kätte; päraſt ſelle kokkuaſtumiſt paneb rewolutſioniline wõim oma wolituſed maha.

Aſutawa Kogu kokkukutſumine on nii kõige tähtſam päewaküſimus ja Aſutawa Kogu walimiſi ei pea ühte päewagi edaſi lükatama.

Nõukogude kongreſſi koosolek

awati 27. okt. kell 10 õhtu. Kamenew tähendab, kongreſſi juhatus on käſu annud ſurmanuhtluſt wäerinnal ära kaotada ja kõiki ſoldatid, kes poliitiliſte ſüütegude päraſt wangi pandud, otſekohe wangiſt lahti laſta. Samuti on käſk antud wangipandud agrarkomiteede liikmeid wangiſt wabaſtada. Päälinnaſt ära põgenenud Kerenſki kinnipüüdmiſeks on abinõud tarwituſele wõetud.

Juudi ſotſialiſtide erakondade nimel annab Gutmann teada, et fraktſion kongreſſilt lahkub. Doni piirkonna aſemik Laſow nõuab, et kongreſs tüliaſjad tööliste ja tööandjate wahel ära õiendaks.

Koosolek aſub päewakorrale ja wõtab kõigepäält rahuküſimuſe kõne alla. Sõna antakſe Leninile, keda koosolek tormiliſte kiiduawalduſtega terwitab. Lenin tähendab, kuna rahuküſimus kõikidel küllalt juba tuttaw on, wõib tema ilma ühegi ſiſſejuhatuſeta üleskutſet ette kanda, mis awaldatud on kõigi ſõdijate maade walitſuſtele ja rahrahwastele. Päraſt ſeda ſeletab Lenin, kongreſs ei ſaa ſõdijate maade walitſuſtega läbirääkimistesſe aſtumata jätta. Siiski on tarwis, et rahwad iſe rahuaſja oma kätte wõtakſid. Kui säältpoolt niiſuguſed rahutingimiſed ette pannakſe, mis meie omadele ei waſta, ſiis peame rahuküſimuſe Aſutawa Kogu kätte andma läbi waadata, ſeſt eneſe pääle waſtutuſt wõtta meie ei wõi.

Talurahwa ſaadikute ülewenemaaliſe täideſaatwa komitee liikmed awaldawad oma meelepaha ja nurinat ſelle üle, et miniſtrid Maslow ja Salaskin wangi on pandud ja Peetri-Pauli kindluſes kinni peetakſe. Trotſki waſtab, walitſuſewõimu kandjatel on praegu iſegi juba ütlemata palju tööd. Nemad ei ſaa rehkendama hakata mitu päewa rahwawaenlaſed wangis iſtuwad. Miniſtrid-ſotſialiſtid on kodu-arreſtis, kuni kohtuuurimine ſelgeks teeb, kas nemad on Kerenſkiga uue rewolutſioni waſtu panemiſel ühenduſes ſeiſnud, wõi mitte. Kamenewi ettepanekul lõpetatakſe ſee küſimus ära.

Lenini eelnõu kohta maaküſimuſe korraldamiſes annab Kolligajew teada, et ſotſ.-rewolutſionäride fraktſion ſelle küſimuſe ütlemata tähtſaks peab ja teda fraktſioni koosolekul enne läbi harutada tahab.

Korraldused Peterburi wäeringkonna ſtaabis.

Rew. Komitee kirjutab kõigile Peterburi wäeringkonna ſtaabi ja mereminiſteriumi ametnikkudele ette otſekohe oma kohuſte täitmiſele ilmuda, et tööd wahetpidamata edaſi wõikſid keſta. Iſikud, kes mitte ei ilmu, antakſe ſõja-rewolutſioniliſe kohtu kätte. Staabi etteotſa on 4 täie wolituſega kommiſſari ſeatud. (Pta).

Rewolutſioniliſe ſõjakomitee käſud.

Petrogradi nõukogu rewolutſioniline ſõjakomitee on käſkinud:

1) Kõik kaupluſed linnas peawad oma uksed homme hommiku (28. okt.) lahti tegema. Kaupluste töö peab käima kõik ſee aeg, mis linnawalitſuſe poolt ära määratud. Kaupmehed, kes ſeda käſku ei täida, tunnistatakſe rewolutſioni waenlaſteks ja langewad walju kariſtuſe alla.

2) Kõik tühjad kaupluſeruumid ja elukorterid päälinnas ſeatakſe rewolutſioniliſe ſõjakomitee kontrolli ja walitſuſe alla. Nende ruumide ja korterite omanikud peawad walju waſtutuſe all nendeſt jalamaid komiteele teada andma.

3) Ei ükski wäeoſa ei tohi Petrogradi poole liikuda. Kõik wäeoſad, kes ſinnapoole minemas, peawad teel otſekohe ſeiſma jääma. Komitee loodab, et ſelle käſu täitmiſel ülewenemaaline raudtee-liit teda igapidi toetab. (Pta.)

Rew. Komitee Peterburi elanikkudele.

24. oktobril awaldas Rewolutſioniline Komitee Peterburi elanikkudele järgmiſe üleskutſe: „Kodanikud! Waſturewolutſion on oma kuriteoliſe pää tõſtnud. Kornilowlaſed mobiliſeeriwad jõuduſid, et Kogu-Wenemaa nõukogude kongreſſi ära kägiſtada ja Aſutawat Kogu nurja ajada. Ühtlaſi wõiwad rüüſtajad katſet teha Peterburi uulitſatel ſegaduſt ja tapmiſi toime panna. Peterburi tööl. ja ſ. ſ. nõukogu wõtab rewolutſioniliſe korra kaitſmiſe waſturewolutſioniliſte ja rüüſtamiſe katſete waſtu eneſe pääle. Garniſon ei luba mingiſuguſeid wägiwallateguſid ja korratuſi. Elanikud kutſutakſe üles huliganiſid, mustaſajaliſi ja kihutajaid kinni wõtma ja neid Nõukogu kommiſſaride ja lähemal-olewa wäeoſa kätte toimetama. Tumedate olluste eſimeſte katſete juures Peterburi
röövimiſi, nugade tar
toime panna, pühi
tegijad maap
Kodanikud, meie kutſu
rahupidamiſeks ja eneſe
üles. Rewolutſioni kor
kätes.

Seletus wäljama

Peterburiſt, 27. okt.
taja" kirjutab järgmiſt:
närid laotawad kuulujut
watawate plaanide üle l
wad, et Peterburi ena
ſoldatitel olla liiduriikide
kõige waenulikumad mõt
tühje juttuſid ümbe lii
liitlaſed ja üleüldſe wäl
külaliſed ja Wene töödt
kord nende waſtu on al

Lähemad

Nagu ſelgunud, on
was hoſpitalis üle 500

Teadustatakſe, et Ker
on wõetud ja komandan
tatud.

Neid au
„Posti
Lugejaid, kelle te
oktobril lõpeb, p
aegſaſti uuendad
miſel wahet ei tu
mees" makſab 1.
lõpuni poſtiga 4
3 rbl. —

Adreſſi-m
palume igakord
nummer ehk wä
adreſs üle

Eeſtlaste aſupaigad Siberis.

A. Nigol.

(Järg „Poſt." nr. 244)

Eesti aſunduſed Jeniſei kubermangus.

Tomski kubermanguſt ſõitſin Jeniſei kubermangu, käiſin ſiin kõik ſuuremad Eeſti aſunduſed läbi ja pidaſin jumalateeniſtuſt 16 kohas.

Jeniſei kubermangus elab üle 4000 eeſtlaſe. Pääle Ülem-Bulanka ja Ülem-Sujetnki, (Верхняя Буланка, Верхній Суетукъ) on kõik teiſed Eeſti aſunduſed noored, enamaſti 1908. aſutatud. Elu ja Eeſti rahwuſe alalhoidmiſe tingimiſed on ſiin palju halwemad kui mujal. Kuna mujal on lubatud hulgakaupa ühte kohta aſuda ja ſuuremaid ehk wähemaid aſunduſi luua, kus ainult eeſtlaſed elawad, ja mitugi aſunduſt ühte ringkonda, on Jeniſei kubermangus järjekindlalt püütud eeſtlaſi wäikeſel arwul teiste rahwuste hulka mahutada, et kergem oleks neid ära weneſtada. Nii on mitmel pool näit. mõnda kohta 5—6 rahwuſeſt rahwaſt elama pandud, nii et ühelgi rahwuſel ei ole oma wäikſe arwu päraſt wõimalik oma kooli luua.

Kalendrites ja mujal toodud teated, nagu oleks Jeniſei kubermangus 15 aſunduſt ja igas ühes 100 perekonda, ei ole õiged. Olgu weel tähendada, et Eeſti aſunduste ülesotſimine Jeniſei õpetaja kirja kadumamineku päraſt, kus ta mulle juhatuſt tahtis anda, mitte kerge töö ei olnud.

Ei ajalehtedeſt ega ka Siberiski ei leidnud ma peaaegu mingiſuguſeid teateid ſiinſete Eeſti aſunduste ja nende aſupaiga kohta. Krasnojarskis ſain ainult juhatuſt, et pean Клюквенная jaama ſõitma ja wõin ehk ſääl nende üle paremaid teateid ſaada. See oli õige. Tõeſti ſain ſiin 7 aſunduſe üle teateid ja käiſin nad läbi. Siis pidin jällegi ümber kolama ja otſima, enne kui Kanſki maakonnas olewad aſunduſed kätte ſain, nii wähe tunnewad ka eeſtlaſed oma naabruſes olewaid aſunduſi.

Kes tahaks ringreiſi teha ja kõiki Eeſti aſunduſi läbi käia, ſõidaks Балай jaamani. Siit 8 wersta eemal on Torginski aſundus, ſäält 35 wersta Samowolnõi, ſelleſt 45 wersta Tarwastu aſundus, 100 wersta Балай ehk Камарджага jaamaſt on Maanajõe taguſed Eeſti aſunikud (ligi 70 peret), 20 wersta Tarwaſtuſt on Imbeſhi aſundus, ſelleſt 20 wersta (ikka ida poole ſõites) Kreſtjanski, ſelleſt 75 wersta ida poole Kabritski aſundus, Kabritskiſt 30 wersta on Заозерная raudteejaam ja ſiit 15 wersta on Uus-Petſeri ja Lebedewo ſega-aſunduſed (eeſtlaſed, ſetud ja wiimaſes ka lätlaſi). Nüüd tuleb ſõita Иланская jaama, ſäält põhja poole 20 wersta on Tſhumakowskaja aſundus, ſelleſt 70 wersta põhja-õhtu poole on ſuur Kipelowo aſundus ja ſelleſt 85 wersta tagan põhja-hommiku poole Estonia; ſiit on 25 wersta Ингатская jaama. Wõib ka weel nii ſõita: Kanski linnaſt Kipelowosſe, ſäält Estoniasſe, ſäält Tſhumakowskajasſe ja ſiit Иланская jaama; ſiis raudteega Тинская jaamani ja ſiit 30 wersta põhja poole ſõites on Krutoi aſundus, Estoniaſt ſiia on 55 wersta, kuid ſuwel on tee otſe läbipääſemata, talwel kergem.

Nüüd tuleb raudteega Красноярскъ'i ſõita ja ſiit aurulaewaga 500 wersta jõge mööda üles Minuſinski linnani. Siit 65 wersta idapoole ſõites on Ülem-Sujetuk, ſelleſt 25 wersta idapoole üle 90 wersta Minuſinskiſt Ülem-Bulanka, — wanad ja ſuured Eeſti aſunduſed, kus endiste ſunnitööliste ja Siberisſe aſuma ſaadetute järeltulejaid elab, Sajani mägede ligidal.

Siis on Krasnojarski linnaſt 75 wersta Minuſinski poole jõge mööda ſõites Jeniſei jõe kaldal weel Bahtſhinka aſundus (Бахчинка.).

Need on kõik Jeniſei kubermangu ſuuremad Eeſti aſunduſed ehk õigemini aſunduste ringkonnad, ſeſt pääle Ülem-Bulanka ja Ülem-Sujetuki wõib kõiki teiſi õieti aſunduste ringkondadeks nimetada, ſeſt et eeſtlaſi õige mitmes kohas ükſikute perekondade kaupa neis ringkondades elab.

Pääle Eeſti aſunduste on ſiin weel mitu Setu aſunduſt, kuid ſelleſt edaſpidi.

Nüüd waatame need aſunduſed ja nende elutingimiſed ükſikult läbi ja eelnimetatud korras.

1. Torginski (участокъ Торгинскій), 8 wersta Балай jaamaſt (Шалинской вол., Красноярскаго уѣзда), 10 peret, 1903. ja 1904. a. Wõrumaalt ja oſalt mujalt tulnud. Pääle Torginski elab ſiin lähedal Balai jaoskonnas 5 ja Marjewkas (lätlaſed) 7 peret eeſtlaſi. Ühinedes on täieſti wõimalik ſiin kooli luua ja loodame kindlaſti, et ſee ka ſünnib. Kiriklisi talituſi toimetab ſiin Auguſt Wolſtein. Maad on à 15 tiinu (maa ja kliima oludeſt edaſpidi).

Olgu tähendada, et 1909. a. tapeti Балай jaama lähedal õpetaja Buſch lätlaste poolt ära. Tänini on ſelgitamata, kas röövimiſe wõi kättemaksmiſe päraſt. Wiimaſt arwamiſt peetakſe tõetruimaks.

2. Samowolnõi aſundus (участокъ Самовольный, Шалинской вол., 35 wersta Torginskiſt ja 25 w. Камарджага jaamaſt, 18 perekonda, 1909. a. Pärnumaalt tulnud (4 Wõrumaalt). Maad on à 13 tiinu. Siin on juba kool olemas praegu üüritud majas. Lootuſe järele ehitatakſe ka päris koolimaja warſti üles.

Teistes kohtades, Samowolnõi ümbruſes on eeſtlaſi elamas: a) участокъ Вершинскій — 6 wersta Samowolnõiſt 6 perekonda, b) уч. Березовскій, 4 w. edaſi 2 perekonda, c) уч. Ситика (10 wersta ſiit) 4 perekonda, d) уч. Мишина (2 wersta) — 3 perekonda ja e) уч. Мокрая Посайка (12 w.) 3 perek., f) Сухая Посайка (14 wersta) 2 perekonda, g) уч. Кандалачкій (10 wersta edaſi) 3 perekonda, kokku on ſiin ringkonnas 42 perekonda ehk 300 hinge. Naabruſes elab rohkeſti ſetuſid.

3. Maanataguſed Eeſti aſunikud.

Maana jõe taga, üle 100 wersta Камарджага jaamaſt lõuna poole, Krasnojarski maakonnas elab ka hää hulk eeſtlaſi.

a) участокъ Коколевка, Кiяйской вол., 15 peret, 1909. a. Wõrumaalt ja Wiljandimaalt. b) уч. Сухая Киржа (7 wersta Kokolewkaſt) 23 peret. c) Грязная Киржа, 8 wersta Kokolewaſt — 3 peret eeſtlaſi ja 30 peret lätlaſi. d) уч. Суровый — 4 peret. e) уч. Кроль — 10 peret. f) уч. Саршибей — 5 peret eeſtlaſi, 40 peret lätlaſi. Enamaſti kõik on 1909 Wõru ja Wiljandimaalt tulnud. Maad kõikidel a 15 tiinu. Kool puudub. Tuleb tungiwalt ſoowida, et Kokolewkasſe ehk mujale kohe alaline kool aſutataks, ehk wähemalt rändaja kooliõpetaja ametisſe pandaks.

4. Oſtrowi — Tarwastu Eeſti aſundus.

a) Oſtrowi aſundus 33 wersta Камарджага jaamaſt, Krasnojarski maakonnas, 28 peret eeſtlaſi ja 40 peret lätlaſi, 1902 a. Wiljandimaalt tulnud (Wõrumaalt wähe. b) Tarwastu aſundus, Oſtrowi kõrwal, 18 peret, 1907. a. Tarwaſtuſt tulnud (3 peret ſetuſid ja 1 Läti perekond).

Kummagil aſunduſel oma ſurnuaed, aga ühine kool, põllumeesteſelts ja kaubatarwitajate ühiſus. Koolis annab õpetuſt lätlane; tahetakſe warſti teiſeks õpejõuks eeſtlane wõtta, ſeſt et ſiin lätlaſi ja eeſtlaſi ühe palju on. Maad on mõlemal pool a 15 tiinu. Sügiſeks ſaab uus koolimaja walmis.

Oſtrowi — Tarwastu aſundus on kõige jõukam, iluſam ja parem Eeſti aſundus ſiin ringkonnas ja Eeſti rahwuſe alalhoidmiſeks tingimiſed hääd, iſeäranis, kui tubli raamatukogu, laulukoor, paſunakoor ja rahwamaja juure aſutatakſe, nagu ſee kawatſetud ja põhjusmõtteliſult otſuſtatud on.

Külawanemaks ja kirikuwöörmündriks on Karl Põder.

5. Imbeſhi aſundus (уч. Имбежскій, Перовской вол., Канскаго уѣзда) 40 wersta Клюквенная jaamaſt, 50 peret ehk 300 hinge, õige mitmelt poolt tulnud 1906. a.; maad a 15 tiinu. Kool puudub. On loota, et ſee warſti aſutatakſe. Kiriklisi talituſi toimetab Jaan Kaſs.

Pääle ſelle aſub ſiin ümbruſes eeſtlaſi:

a) уч. Сухановскій (8 wersta edaſi) — 5 peret. b) уч. Синій Хребетъ (20 wersta edaſi) — 10 peret, 1906. a. mitmelt poolt kodumaalt tulnud. c) уч. Эстонскій (Перовской вол.), — 6 perekonda.

6. Kreſtjanski aſundus (участ. Крестьянскій, Перовской вол., Канскаго уѣзда), 45 wersta Клюквенная jaamaſt, Imbeſhiſt 20 wersta kaugel (ida poole), 15 perekonda, 1907. a. Orawa wallaſt ja mujalt tulnud. Maad kõikidel a 15 tiinu. Kool puudub ja raske wäheſe arwu päraſt ſeda aſutada.

7) Kabritſki aſundus 30 wersta Заозерная ja 20 w. Камала jaamaſt (уч. Кабрицкій, Бородинской вол., Канскаго уѣзда), 20 Setu ja 60 Eeſti perekonda, Wõrumaalt, Peterhofi m
tulnud. Aſutatud 1893,
1900. Kool ja ſelts pu
aga juba ſel ſügiſel kool
panna ja Eeſtimaalt k
Rõõm oli waadata, kuid
hul Eeſti lipp (ſiniſe-m
oli pandud. Julgeme l
ja ſeltſimaja warſti üle
likka talituſi toimetab T
on à 15 tiinu.

8) Uus-Petſer
Печора, Заозерской
Заозерная jaamaſt, 22
ſeliina kihelkonnaſt. Aſu
ſiia ſetud tulnud, 90 per
laſed. Kool on aſumas.

Uus-Petſeriſt edaſi 1
dewi küla, kus 20 pere
peret lätlaſi ja teine ni
Ka ſiin puudub kool.
Hommikupoolſed
Eeſti aſunduſe
konnas)

9) Tſhumakow
Чумаковскій, Устьян
Иланская jaamaſt, 1
Wõrumaalt tulnud. Ko
kooli raske wäikeſe arw
Soowitaw rändaw kooli
konda ametisſe panna.

Siit 10 wersta eem
Лютовскій, Ljutowi
Eeſti peret aſub, nendeſt
maalt ja 2 Tallinnamaa

10) Kipelowo
Eeſti aſundus
ской вол.), 100 wersta
85 wersta Иланская j
Räpinaſt 1900 tulnud.
õieti 3 aſunduſeſt koos:
woje ja Krutoje (Кипъ
Крутое) külaſt, kumbki
woſt, mis nende keskel o
oma ſurnuaed, kõigil ühi
maja ja külawalitſus.
aaſtat töötanud (erakooli
taja Mühlbachi ſurma p
Tuleb tungiwalt ſoowida
koolina awatakſ, ſiis ſa
ülewalpidamiſeks ja ko
abi.

See on puhas „wõru
pääle Wõru keele muud
teeniſtuſel on ainult wõ
matud tarwituſel. Aſu
Wõru patriodid, et wägi
kooliõpetajat Wõru keelt
ainult ſelles keeles õpeta
liõpetaja, kes Bulankas
ametis olnud, ſeda ei tei
med oma lapſi kooli ja
line ja waimline järg w
Siin pool Kipelowot 15
рекскій участокъ, kus
elab.

Kodanlistest lehtedest ei ilmu „Birsh. Wedomosti" ja „Russkaja Wolja." Wiimase trükikojas trükitakse ajalehte „Rabotshi Putj".

*

Sõjaministri abi kindral Tumanow on aresti wõetud.

Üleskutse Peterburi töölistele.

Peterburi tööl. ja sold. saadikute nõukogu awaldas Peterburi töölistele järgmise üleskutse: Seltsimehed! Rewolutsion wõidab. Kõik wõim on meie nõukogude kätte üle läinud. Esimesed nädalad on kõige raskemad. Tarwis juba murtud tagurlust lõpulikult puruks litsuda, tarwis meie püüete täielist wõitu kindlustada. Tööliste klass on kohustatud neil päiwil kõige suuremat wastupidawust awaldama, et rahwa-walitsusele kõige tema ülesannete teostamist kergendada. Neil päiwil antakse tööliste-küsimuses uued seadused wälja, nende hulgas on esimeses reas tööliste kontroll töösaaduste walmistamise üle ja tööstuse korraldamine. Streigid ja tööliste hulgalised wäljaastumised Peterburis wõiwad praegu ainult kahju teha. Meie palume teid wiibimata majanduslisi ja politisi streikisid lõpetada ja tööle hakata. Kõigis ettewõtetes täiel hool töötamine on uuele walitsusele tarwilik, sest et iga korratus tööstuses uusi raskusi loob, mida niigi küllalt on. Kõik oma kohtadele, — see on neil päiwil kõige parem uue nõukogude walitsuse toetus. Elagu proletariadi kõwa wastupidawus! (Pta.)

Petrogradi tööliste ja soldatite saadikute nõukogu koosolek 25. oktobri õhtul.

Juba enne tõid telegrammid lühikesed teated sellest ajaloolikust koosolekust, kus nõukogu esimees Trotski teatas, et suurem osa ametlikka asutusi enamlaste käes on, et wõitlus Talwe palee juures edasi kestab ja selle allaandmist iga silmapilk oodata on. Nüüd toowad Petrogradi lehed selle koosoleku kirjelduse täielikumalt, kust näha on, mis uued wõimumehed õieti tahawad riigielu täiendamiseks ette wõtta ja kuidas tuju nende poolehoidjate keskel on. Toome sellepärast koosoleku kirjelduse täielikumalt, kui ka weidi lühendatult.

Umbes kell 3 lõuna ajal awab Trotski koosoleku, kus ta seletab, et Ajutist Walitsust enam olemas ei ole, et mõned ministrid arrestis on, et sõjarewolutsioniline komitee eelparlamendi on laiali saatnud. Mäss edeneb ilma werewalamiseta. Ei ole ühtki ohwrit teada, mis wõitluses kukutatud walitsusega oleks langenud. Kerenski walitsus oli juba surnud ja ootas ainult ajaloo luuda, kes ta ära pühkis.

Meie oleme terwe öö Smolnõi instituudis walwel olnud ja telefonitraadi juures seistes kuulnud, kuidas rewolutsionilised wäesalgad tegewuses olid. Elanikud magasid rahulikult ja ei teadnudki, et üks wõim teise asemele astus...

Aga asi ei ole weel lõpule wiidud. Ümberpöördud, nüüd alles algamad raskused tõsise rahwa-walitsuse loomises. Meil tuleb ajaloos siiamaale olemata katse teha, wõimu luua, kellel teist eessihti ei ole, kui tööliste, soldatite ja waesemate talupoegade tarwidusi täita. See wõim saab tugew ja halastamata olema. Kõik mis ausat pääle tööliste, soldatite ja talupoegade on, peawad tunnistama, et töö ainult wõimalik on, kui proletariadi huwidega ühes minnakse. Kodanlise teaduse paremad jõud saawad aru, et nõukogude poolt loodud tingimised ka nende töö paremad tingimised on. Meie seame kontrolli tööstuse üle. Üleüldise töökohustuse sisseseade on üheks tõsise rewolutsioni wõimu lähemaks ülesandeks.

Küsimise pääle wastab Trotski, et kõik isikud, kes politiliste süüdistuste pärast wangis olid, juba lahti on lastud ja rewolutsioni kommissaride kohuseid täidawad. Agenturi kaudu on igasse linna riigipöördest teatatud. Traadita telegrafi kaudu on kõigile frondiosadele uue wõimu loomisest teatatud, kellel eessihiks on otsekohest sõjariistade rahu kõigil frontidel teha, maa talupoegade kätte anda ja tõsist Asutawat Kogu kõige lühemal ajal kokku kutsuda. Kus Kerenski wiibib, ei ole teada. Frondilt ei ole weel teateid tulnud, kuidas sõjawägi riigipöörde on wastu wõtnud, aga selle järele otsustades, kuidas frontide saadikud kõnelesid, ei ole uuel wõimul frondi poolt wastuhakkamist karta.

Lenini ilmumist koosolekule terwitatakse tormiliste kiiduawaldustega.

Trotski seletab: Meie seas wiibib Wladimir Iljitsh Lenin, kes siiamaalsetel tingimistel meie keskele weel ilmuda ei wõinud. Elagu seltsimees Lenin!

Lenin peab kõnet nõukogude walitsuse ülesannetest.

— Rewolutsion, millest enamlased juba algusest pääle kõnelesid, on täide saadetud. Tema tähendus on, uut nõukogude walitsust luua. Wana riigi-apparat saab juureni häwitatud ja uued walitsuse-organid asutatud. Ametnikkude asemele, kes tuhandete paeladega kodanlastega on seotud, astuwad nõukogud. Rahwas ei tee seaduseandlist tööd mitte ainult parlamendis, waid walitseb ka iga päew. Wene ajaloos algab uus ajajärk, mis kolmanda rewolutsioniga algab ja sotsialismuse wõiduga lõpeb. Nõukogude wõimu esimene ülesanne on sõda wiibimata lõpetada. Selleks on tarwis kapital ära wõita, milleks tööliste liikumine, mis Itaalias, Inglise- ja Saksamaal areneb, kaasa aitab. Õiglane demokratline rahu, mis meie ette paneme, leiab rahwuswahelise proletariadi poolt palawat poolehoidmist. Usalduse kinnituseks awaldame meie wiibimata kõik salalepingud. Talupoegade usalduse wõidame käsukirjaga, mis mõisnikkude omanduse-õiguse häwitab. Meie seame tõsise kontrolli tööstuse üle. Meie hulkade organiseerimise jõud wõidab kõik ja süütab üleilmlise proletariadi mässu. Meie peame Wenemaast proletariadi sotsialistlise riigi tegema. Elagu üleilmline sotsialne rewolutsion!

Trotski teatab, et frondile saatkond läheb uue pöörde mõtet selgitama.

— Mis Teie nii ruttate? Teie kutsute Asutawa Kogu kokku.

— Sõja-rewolutsionilise komitee ülesanne on Petrogradi kaitseda, maad wasturewolutsioni eest hoida ja sõda lõpule wiia.

Trotski seletab, et ühe ohwitseri telegramm on kinni peetud, mis sõjawäe saatmist frondilt nõuab.

— Wõit on suur asi, seletab Lunatsharski. Weel eila pidime linnawolikogus kadettide kindralitega wõitlema ja wolikogu enamus oli meie wastu awalikult waenuline, kuid täna ilmus siia linnawolikogu saatkond, kes seletas, et wolikogu meiega käsikäes tahab töötada. Kuid loota wõib ainult oma jõu pääle. Kuid niisuguste liitlaste abi, nagu seda linnawolikogu on, peab ära tarwitama.

Ka Sinowjewi terwitatakse tormiliselt. Tema on täis rõõmsaid lootusi.

— Meie oleme weel mässu eeljärgus, kuid wõidulootus on kindel. Talupoegade suur hulk, kes meie eeskawaga peri on, läheb meie poole.

Wolodarski paneb resolutsioni ette, mis waidlemata wastu wõetakse:

„Petrogradi t. ja s. nõukogu terwitab rewolutsionilise proletariadi ja linnawäe wõitu. Petrogradi nõukogu rõhutab iseäranis seda kokkuhoidmist, korraldust, distsiplini ja ühtmeelt, mida rahwahulgad selles haruldaselt ilma wereta ja edulises rewolutsionis on üles näidanud. Nõukogu awaldab kindlat lootust, et tööliste ja talupoegade walitsus, kui nõukogude walitsus, rewolutsioni poolt kokku kutsutakse, kellel linna proletariadi ja waesemate talupoegade hulkade poolehoidmine kindlustatud on, et see walitsus kindlasti sotsialismuse poole läheb, mis ainukesena Wenemaa päästmise abinõuks on kuulmata hädast ja sõja hirmsustest. Uuel tööliste ja talupoegade walitsusel on ülesandeks wiibimata õiglast demokratlist rahu kõikidele sõdijatele rahwastele ette panna. Tema annab mõisnikkude maaomanduse wiibimata talupoegade kätte. Tema asutab tööliste kontrolli tööstuse üle ja toiduainete jaotuse üle, sellega ühes seab üleüldisrahwuslise ülewaate pankade üle ja muudab nad kõik üleüldiseks riigi ettewõtteks."

Resolutsioni lõpus awaldatakse lootust, et Lääne-Euroopa proletariat aitab sotsialismuse asja tõelikule wõidule wiia.

Ajakirjanduse ülewaade

„Nowaja Shisn" tähendab, et kuna wõimu ülekaal praegu demokratia pahema tiiwa kätte on sattunud, siis see weel seda ei tähenda, et ta tõepoolest tugewam on, kestwalt wõimu oma käes hoida ja tagurliste jõudude wastupanekut murda suudab. Jõukal klassil on määratu suured wastupaneku-wahendid. Tema pool on maa- ja merewäe ohwitseride ülekaal, suurem osa ametnikke, määratu suured wäikekodanikkude kihid ja wististi ka osa sõjawäge. Pääle selle on sääl terwe kaubandus ja tööstus, raha ja kaupade tagawarad, asjatundmine ja lõpuks teiste maade terwe kodanlise maailma poolehoidmine.

Niisuguse hiiglarigi mehanismus, nagu Wenemaa seda on, on wäga keeruline ja raske; praegusel pilgul selle oma kätte wõtmine ja juhtimine on äärmiselt raske ülesanne. Terwe see mehanismus on nii rikkes ja kokkulangemisel, et mingit wõimalust ei ole lähemas tulewikus seda natukesegi rahuloldawasse korda seada. Raudteed on jõuetud, weduritest ja wagunitest on puudus, kütematerjal ulatab ainult mõneks päewaks ja selle täiendamiseks pole wõimalust, leiwast on pea igal pool teraw puudus ja rahwas on mõnel pool juba lausa näljas, wilja on üleüldse wähe ja needki olemas-olewad tagawarad on arwele wõtmata ja mööda suurt riiki laiale, kõigist hädalisematest tarbeainetest on äärmiselt suur puudus, wabrikutel ja tehastel puudub tooresmaterjal ja küte jne.

Rahu, aga mida demokratia pahem tiib rahwale lubab, on raske kätte saada ja on weel palju jõupinguusi ja wõitlust waja, enne kui wõimalik on sõjariistu käest ära panna ja sõjawäge koju saata.

Liig laialiste ülesannete teostamine läheb wististi nurja, sest et see suurema osa talurahwa toetust ei leia.

Nii on rewolutsion kõige suuremas hädaohus. Seda peawad ka need meeles pidama, kes oma püüetes liig kaugele lähewad.

Soomemaalt.

Politsei korraldamine.

Helsingis taheti politseid ajanõudmiste järele korraldada, et ta ülesannete kõrgusel seisaks. Nüüd tulewad ometi teated, et ettewõttest peab lahti ütlema, sest et Wene sõjawägi politsei korraldamiseks luba ei anna.

„Karjala."

Ju waremini oleme nimetanud, et kasakad „Karjala" ilmumisele takistust tegid ja juhtumisi nende kätte sattunud toimetuseliikme wangi wiisid. Nüüd on Wiiburi komandant „Karjala" kogu sõja ajaks kinnipandawaks määranud. Soome ajalehtede esitajad käisid neil päiwil „Karjala" asjus kindralkuberneri jutul. Kindralkuberner andis neile lootust, et „Karjala" wõib pea uuesti ilmuma hakata.

Sõjatsensur.

Soomes taheti sõjatsensuri uuendatud kujul maksma panna, küsiti aga enne Soome senati arwamist asja kohta. Senat wastas, et sõjatsensuril seaduslik alus puudub.

Soome rannamaade tühjendamine.

Nagu tuttaw, sundis tsaariaegne walitsus enne waenlaste tulekut rahwast Poola, Leedu ja Kuramaalt lahkuma, kusjuures rahwas suurema osa warandusest kaotas. Nüüd selgub, et tsaariaegsel walitsusel niisamasugune kawatsus Soomemaa kohta ees olnud. Ka soomlasi tahetud wähemalt rannamailt wälja saata. Oulu lääni rahwast kawatsetud maanteesid mööda Kuopio lääni saata: karja, wilja ja sõiduriistu sunniteel ära wõtta, wõimata kaasa wiidawat warandust ära häwitada.

Oulus nõudis sõjaülemus ju paari aasta eest saeweskete, lotjade häwitamist.

See tsaariwalitsuse kawatsus peetud kangesti salajas. Ka Kerenski walitsus mõtelnud Soome randade tühjendamise pääle, ometi natuke teisel kujul.

Theodor Schwindt.

27. oktobril suri Helsingis pikema haiguse järele Dr. T. Schwindt, kelle nimi Soomes laialt tuttawaks saanud. Soome rahwateadelise museumi kasuks on ta palju kasulikku tööd teinud ja ülepää Soome wana aja tundmist rohkesti edendanud. Ta oli Soome Muinasteadlise toimekonna intendant ja pärast riigi arheologi J. R. Aspelini surma Muinaismuisto-yhdistyse esimees. Ta sulest on mitmed teaduslised tööd ilmunud. Pääle muude olgu nimetatud Suomalaisia koristeita, hulk wäljaõmbluste mallisid, mis meiegi pool naesterahwaste seas tähelepanemist leidnud. Niisama ka Soome riiete mustrid. Kodukohtade uurimises seisis ta tähtsal kohal.

Turu rootsikeelne ülikool.

Turu rootsikeelse ülikooli asi edeneb üsna jõudsasti. Juba on otsustatud 800,000 marga eest ülikoolile tarwilikku maja omandada. Kapitali uue ülikooli jaoks on juba 4 miljoni kogutud. Neil päiwil on mitmed isikud omalt poolt weel 4 miljoni kinkinud; seega tõuseb uue ülikooli põhjuskapital juba 8 miljoni marga pääle.

Wallad asugu wiibimata enesekaitse korraldusele!

Linnades hakati enesekaitse korralduse pääle wähem-rohkem juba rewolutsioni algul mõtlema. Olgugi, et asi küll tigusammu käib, on siiski sedawõrd hakatust tehtud, et tarwilikul korral mõned sajad korrakaitsjad wõidakse wälja saata.

Teisiti on asjaolu waldades, ehk sääl küll enesekaitse korralduse-nõue palju tungiwam on kui linnades, kus inimesed juba kooselamise tõttu üksteisele rüüstamise puhul abi saawad pakkuda, kus wargad ja riisujad — proportsionalselt rahwa arwu wõttes — mitte sarnase julgusega talitada ei tihka kui lagedal maal, kus inimeeste elukohtade kaugust sagedasti werstadega mõõta tuleb.

Maa-olusid tähele pannes tuleb konstateerida, et kõige sagedamad kohatawad kuriteod iseäranis linnade ja raudtee-jaamade läheduses ette tulewad, sest et need kohad kurjategijatele rutuliseks põgenemiseks wõimalust pakuwad. Wägiwalla-tarwitajad — sagedasti sõjamehe riides — on nii jultunud häbematad, et nad pimedatulekuki ei läbe ära oodata, waid õhtu eel, aga ka lausa päewa ajal — laske-riist peos — taluperesse ähwardades sisse tungiwad ja ära wiiwad, mis kondimiseks ja warjamiseks sünnis, pääasjalikult aga muidugi raha.

Üksikutest juhtumistest loeme ajalehtedest nüüd iga päew sõnumeid, kuid need pole kaugeltki mitte kõik.

Kuritegude arw on wiimasel ajal igatahes sarnase hooga tõusnud, et enesekaitse korraldusega silmapilkugi wiiwitada ei tohiks.

Wallarahwa julgeoleku eest hoolitsemine on kõigepäält wallawanema otsekoheseks ülesandeks. Kus wallawanem kohmetu ja asja tõsidusest mitte ei taha aru saada, jääl käidagu talle pääle ja heidetagu nõusse, et asi liikuma läheks. Wallawanem peaks korralduse juhtija olema, igatahes ametnik, kelle poole wallarahwal õigus pöörda on. Kuid iseenesest on mõistetaw, et tema üksinda kõige parema tahtmise juures midagi ära ei jaksa teha, kui walla elanikud ühes meeles walmis ei ole kaasa aitama. Tema ligemad, otsekohesed tegelased on muidugi tema abid ja nõukogu-liikmed.

See on põlew päewaküsimus, millest keegi mööda ei pääse. Asja käimapanemiseks kutsutagu waldades nõukogud wiibimata kokku, aga kui asja üleüldine ja laialine korraldus nõuab, siis ka täiskogu!

Mis tehnilisesse küsimusesse puutub, siis jaotatagu wald jaoskondadesse, nagu see juba mõnel pool, näituseks Kodawere-Alatskiwil on sündinud. Wallawanem on üleüldise korralduse juhataja, tema abid jaoskondade juhatajad. Jaoskonnad jagunewad aga weel kümnikkude osakondadesse ehk külakondadesse. Iga öö on igas külakonnas ordamööda wahid wäljas tarwilikkude sõjariistade, laternate ja märguandmise pasunate ehk wiledega. Igal talul peab märguandmiseks metallist kolalaud üles pandud olema. Kes öösi ehk päewal wilja, eläjaid, hobuseid, wankrid ehk mistahes warandust, olgu era- ehk soldatiriides, sõjariistadega ehk ilma, autodega ehk hobustega ehk jala tulewad rekwireerima ilma wallawanema teadmata ja lubata, tuleb rüüstajaks pidada ja temaga selle järel ümber käia.

Jõukoonduse mõttes wäliste wägiwalla-tarwitajate wastu on muidugi soowitaw, et enesekaitse-korralduses wald ja mõis ühineksid.

Muu seas on Helme-Kärstna juba waremalt omakaitseks kokku astunud ja wahid ametisse pannud. Kärstna korralduse juhatuse poolt on ajalehtedes teatatud, et wallast läbisõitjad ehk jala läbiminejad wahtide märguandmisel peawad seisma jääma ja oma isikutunnistused ette näitama. Märguandmine sünnib Kärstnas kolme lühikese pasuna-hääle andmise läbi (s...), see tähendab — seisa! Appihüüdu peaks ühe lühikese ja teise pika hääle läbi (a. —) kuuldawale toodama. (Waata märguandmise kohta „Postimehe" 240 nr.) S.

Kodumaalt

Wõnnust. Kastre-Perawald asub kihelkonna kõige kaugemas serwas wastu Wõrumaad. Soodest piiratud, jääb ta wälisest ilmast täiesti eraldatuks. Talud asuwad üksikute soosaarte pääl, kust nad ka nimetused on saanud, nagu: Lemmiksaar, Apnasaar, Pähnasaar jne. Koolimaja on loogasarnase liiwaseljandiku pääl, mida Ahunapaluks kutsutakse, Tartust 35 wersta, kirikust 25 wersta ja Wõrust 68 wersta kaugel. Talusid on siin 20, kõik rendikohad. Aastarent kõigub 200 rbl. ümber, mida Kastre mõisa omanikule von Essenile makstakse.

Seltsielu wastu oli kord huwitust märgata; asutatud on „Perewalla Rahwaraamatukogu Selts", kellel omaks on umbes 100 eks. wäärtuseta raamatut, enamasti kingitud. Suwe jooksul etendati paar ajast ning arust läinud näidendit labaste kupledega.

Waimline elu edeneb; tuntakse tungi oma lastele paremat haridust anda. Õige palju lapsi käib Tartu keskkoolides, iseäranis Eesti gümnasiumis. Wiimast soowitab soojalt kohalik kooliõp. O. Gellert. Ka kõrgema haridusega isikuid on siit pärit, näit.: prof. Rammul. Koolil ei ole kooliõpetajate poolest palju õnne olnud; enamasti iga aasta on walimine olnud. Mispärast kooliõpetaja siin ei püsi, on arusaadaw: wäljapääsemine raske, palk odaw. Kooliõp. Gellerti kroonuteenistuse ajal 1915.—1917. a. seisis kool.

Rewolutsion ei ole siia peaaegu mingisuguseid jälgi jätnud. Elatakse just nagu ennegi. Ka sakslasi ei kardeta: „Ega säks siia ei oska tulla" — ütleb Perawalla mees, ja see näitab õige olewat. Kardetakse ainult röövsalkasid; nende wastu on wiimasel ajal hakatud kaitset korraldama.

Palju wõõraid on meile walgunud; neid meelitab siia metsatöö. Wõõrad toowad enestega kaasa mitmesuguseid sotsialseid waateid, enamlaste waimus.

Nagu kuulda, nõudwat maatamehed wiimasel ajal peremeeste käest wilja, mõnes kohas isegi ähwardades. Peremehed on kõigest jõust selle wastu, oma teguwiisi maatameeste mitte-tööletulemisega põhjendades. Kohaliku wallakooli juure asutati asetäitja kooliõp. Sootsi õhutusel ja 10 mehe tegelikul toetusel III. järgu erakool gümnasiumi õpekawadega. See on küll ettewõte, mis asutajatele pääle kulu midagi ei too. Kihelkonna keskkohas oleks koolil küll enam tulewikku kui siin 20 talu keskel. O. S.

Setumaalt. Ei ole wist wagusemat nurka Pihkwa kubermangus kui meie oma: rüüstamised ja wägiwald on siin weel tundmata, kuna nad meie kubermangu põhjapoolses osas täies hoos edasi kestawad. Et Riia ära oleks wõetud, seda ei taha setowelsed ikkagi uskuda, kuna neil terwest sõjakäigust mingit ainu ega ettekujutust ei ole. Paberiraha on igal mehel küllalt. Tubaka-naelast ei keela keegi 8—12 rublat, kui aga saada oleks. Sadat rublat ei loeta enam rahaks, kõneldakse juba mitmest sajast ja tuhandatest; paberiraha küllus, mis külas liitumas, on linnarahwale nuhtluseks: külal ei ole mingit tarwidust wilja turule wiia, kuna aga tänawune lõikus — iseäranis suiwilja poolest — hiilgawalt hää oli. Ja kuigi mõned wilja Petseri turule toowad, siis ei müüda rukist mitte alla 45 rubla wakk! Setukesed ütlewad ise: „Jummal om nu nii timahaawa hüäste põldu õnnistanu, et tiiäi ei, mea ta tähendas — wet hõäwing oks ruid ta pääle."

Tuleb talusse toitlusekomitee liige wilja tagawara üles tähendama, siis salatakse kõik maha ja kümne seemne asemel antakse kaks ja kolm seemet üles! „Wiinawabrikud" teewad oma häwitawat tööd edasi ja „wabrikant" paneb igal kuul mitmed sajad kaukasse, kuna miilits hirmsast lakkumisest osa wõtab. Kiriku-kihelkonna ja nende abikoolid on kinni, ja õpilased walguwad semstwo ja ministeriumi-koolidesse kokku. Wiimased koolid olid juba isegi alati lapsi täis. Kuhu nüüd juuretulnud jagu panna, seda ei tahu setukene teadagi. Ütled ja temale: „ma õpetan ainult Wene keeles, millest su laps jagu ei saa, wii ta parem koju", wastab sulle walgekuuemees: et tu üts kõik, kuis ja oppat, olõ õi tu mu asi jne. Küsid ja isa käest järele, kui kaugele ta poeg jäi ja jääl koolis õppimisega on jõudnud, saad wastuseks: „Wai ma tiiä — om tõõsõl suur werrem põtruga raamat käeh"... Sarnased on nende seletused kõik. Obinitsa kiriku pääle tuli Eesti preester Wenemaalt, kellest meie [illegible] rahwaasjale tuge ja abi ootame ja loodame, nimelt kiriku- ja koolikeele küsimuses, millest kohalitud wõimud wähematki ei hooli. Pimedast Seturahwast enesest nõudjat ei saa. Et nüüd ajad muutunud on siis wõib wähemalt lootagi mõne uuenduse pääle, mis enne wõimata oli. Endine Tailowa preester K. Ujstaw põrkas siin rahwusliste nõudmiste asjus wanu põliste kaljude wastu ja temale tehti wenelaste poolt igasugu takistusi teele ette, nii et ta wiimaks oma jalgadelt siinse tolmu maha raputas ja kodumaale ametisse asus. Kui palju palawat püüdi, wäsimata waewa ja hoolt näitas hr. Ujstaw siin üles! Semstwo-koolidest on ta mitmed õpejõudude puudusel seismas. Kooliõpetajad otsustasid ministeriumist palga kõrgendusi kuni 200 rublani (ühes praeguse palgamääraga) kuus nõuda; et kõrgendus alles teadmata on, siis astusid mitmed lihtsalt ametist ära, kuni kõrgendus tuleb ja teeniwad mujal. P. K.

Lõswas, Uralis, asutati hiljuti wäike Eesti selts; kawatsetakse kõiki Urali Eesti seltsisid ühendada, et tarwilikul korral jõudumööda ka sõjapõgenejatele eestlastele abi anda.

Rakwere Hariduse selts awab õhtukursused, mis umbes 150 tundi kestawad. Õppeaineteks Eesti keel, rehkendus, kunst, loodusteadus, ühiseluteadused: Prantsuse rewolutsionist, [illegible], poliitilistest parteidest, kodumaa-tundmisest.

Helme-Kärstnast. Omakaitse. Wallatäiskogu otsustas 15. oktobril kuritööde ja rüüstamiste wastu wõitlemiseks, walla maantee pääl neli öõwahti palgata, pääle selle 4 wabatahtlikku kontrollöri (hobustega) wälja saata. Wiimaste sekka on wallast 95 nooremat wabatahtlikku militsiameest walitud. Sisemiste asjade korraldamiseks on walitud esimees 4 abiga. Soowitaw on, et teekäijad oma isikutunnistused ligi wõtaksid.

Seisukord Tallinnas.

Kolmapäewases numbris annab Tallinna s. ja t. s. nõukogu „Teataja" teada, et rewolutsionilise demokratia kohalikkude organisatsionide wiimane koosolek otsuseks on teinud kõigi walitsuse ametiasutuste, telegrafi, telefoni, raudtee jne. üle kontrolli sisse seada. Selle otsuse täidesaatmiseks on iseäraline rewolutsioniline komitee asutatud, kes oma asemikud igale poole kubermangu on saatnud, et niisamasugust kontrolli terwel Eestimaal sisse seada. Kontrolli sisseseadmine on kohaliku sõjawäe hulgas täielikku toetamist leidnud. Nõnda on siis, — seletatakse nõukogu „Teatajas" — rewolutsionile komitee praegu kõrgemaks wõimuks Eestimaal ja kindluses, ja kui rewolutsioniline demokratia teda toetawat, siis wõib ta wõimuküsimuse ära otsustada, ilma milleta maa enam kauem elada ei suutwat.

Rewolutsionilise komitee asutamisest ja tegewusest teatab omalt poolt Tallinna enamlaste häälekandja „Tööline":

„Eestimaa tööliste, soldatite ja talupoegade saadikute nõukogude täidesaatwa keskkomitee ja Tallinna tööl. ja sõjaw. saadikute nõukogu täidesaatwa komitee ühisel koosolekul 22. okt. sai walitud rewolutsionikomitee, Tallinna garnisoni ja tööliste esitajate üleüldise koosoleku põhjusmõttelikku otsust silmas pidades (üleüldise koosoleku otsus tehtud 27. septembril.)

23. oktobril kell 7 õhtul wõttis rewolutsioni-komitee kõik tarwilised punktid linnas ja kindlusepiirkonnas oma kontrolli alla. Tegewuses on alaliselt nõukogu kommissariat.

Kõik sõjawäeosad teatasid oma walmisolekust tööl. ja sõjaw. saadikute nõukogu otsuste alla heita.

Üksikute wäeosade dešhurikorrad on sisse seatud.

Operatiwtegewuse jatkamine sünnib endise korra juures, rewolutsioniliste organisatsionide tegewuse juhtimisest osawõtmisel.

Kontrolli sisseseadmine sündis täie korra juures. Kontroll seatakse üle terwe Eestimaa sisse."

Maawalitsuse teated.

Maawalitsuse hariduse-osakonnale tehti ülesandeks selleks sammusid astuda, et kõik koolid ka edaspidi alale jääksid ja ewakueeritud koolide asemele uued asutataks. Ka tuleb koolidele kroonu poolt antaw abiraha wälja nõutada.

*

Läti ja Eesti piiride kindlaks-määramise asjus pani Lõuna-Eestimaa osakommissar Ostrat ette seda praegusel ajal mõnesugustel põhjustel mitte teha. Maawalitsus leidis, et piiride kindlaks-määramine hädaliselt tarwilik on ja see ette wõtta tuleb, kuid selles asjas on määramise õigus ainult kohalistel pärisrahwastel, mitte milgi tingimisel aga sõjapõgenejatel ja sõjawäelastel.

*

Karskuse-kuratoriumi asjaajamine antakse maawalitsuse hariduse-osakonna juhataja P. Põld'i alla.

*

Maakonnawalitsuste esitajate koosolek on 19. nowembriks kokku kutsutud, kus tulewa aasta eelarwe läbi harutatakse.

*

Hindamise-toimekond antakse edaspidi maawalitsuse administratiw-osakonna alt rahaasjanduse osakonna alla.

Eesti Asutaw Kogu!

Wäljawaade Wenemaa riiklisesse tulewikku on wähem selge kui kunagi enne.

Riik on wägewa waenlase hoopide all enesekaitse-wõime pea täielikult kaotanud. Awaliku korra alalhoidmiseks on ajutine walitsus nii wõimetu olnud, et üleüldine korralagedus terwes riigis pääd tõstab ja järjest laiemale laguneb. Isiklik julgeolek kaob, wägiwald ja omawoli wõtab maad. Toitlusehäda ajab linnad ja alewid helewile, maa elanikkudel puuduwad isegi kõige hädalikumad tarbeained. Tööstus jääb seisatama, ehk kaotab oma wiljakuse; raha kaotab järjest rohkem oma wäärtuse, elukallidus tõuseb alatasa. Algliste elunõuete rahuldamatus ühelt küljelt, kõige kaugemate sotsialiste nõudmiste hüüd teiselt wõtab rahwaelult iga sisemise tasakaalu, paneb rahwusmajanduslise korra kardetawalt waaruma ja täidab suuri hulki seesmise ärewusega.

Nõnda ei suuda ükski riikline korraldus kaua kesta. Rahwas peab loomusunniliselt pääseteed niisugusest seisukorrast leidma, maksku, mis maksab.

Omas meeleheitlikkuses on suured hulgad, iseäranis töö- ja sõjawägi, oma lootust hakanud äärmiste pahempooliste pääle panema, kes kaugele-minewaid hüüdsõnu käima pannes tõotawad wälist hädaohtu rutuliku rahu abil lõpetada, ühiselulisi hädasid aga sotsialistlise korra maksmapaneku teel kõrwaldada.

Üleüldise rahulolematuse ja seisukorra lootusetuse toetusel on nüüd sotsialdemokratliste olluste äärmine tiib, nõndanimetatud enamlased, riigiwõimu päälinnas oma kätte wõtnud. Et wäeseljataguse wäeosad nende poole hoiawad ja senine ajutine walitsus ei ole suutnud enesele kohtadel kandwat jõudu luua, siis ei ole riigipöörde puhul enamlaste wõimukatsele nähtawasti kuskil laialises riigis tegelikult wasta hakatud. Nii on ka riigi wanem päälinn Moſkwa nähtawasti enamlaste-walitſuſele ilma wastupanekuta alla annud. Kas ſeniſel pääminiſtril Kerenſkil, kes wägede kõrge ülemjuhatajana wäerinnale on ſõitnud, korda läheb tegewalt wäelt kaitſet ja toetuſt leida, on ſelguſeta.

Nii ſeiſab ſiis Wenemaa nüüd keſet wäliſt hädaohtu ja ſiſemiſt wiletſuſt uute riigieluliste katſete ees, mille käiku ega kordaminekut keegi kindlasti ei näe.

Meie rahwas ja maa on oma ſaatuſe pooleſt üle paariſaja aasta kõige kindlamini Wenemaa riikluſega ſeotud olnud. Häil ja kurjel päiwil oleme Wenemaa ſaatuſt ustawuſes kannatlikult jaganud, ilma et meie katſetki olekſime teinud iſegi oma hädalikumate elunõuete rahuldamiſt eraldi nõuda. Wene rahwas kui walitſew ollus on wõinud meid ühes teiste muu-rahwastega kindla keſkwõimu abil kõige ſelle pika aja kestel Wenemaa riikluſe hääks põhjalikult ära tarwitada. Ja tõesti oleme meie raskeid ohwrid kannud niihästi oma waimliste, kui maiste huwide pooleſt. Kuid kõigeſt ſelleſt ei ole õiget kaſu meile olnud, ega Wene rahwale, kelle nimel meilt neid ohwrid on nõutud.

Nüüd on Wenemaa muurahwad ühemeelſelt otſuſele jõudnud, et Wenemaa ainult ſiis wõib riikliſelt ja kulturaliſelt edeneda, kui **iga** rahwas riigis kõigepäält **oma** riikliſt ja kulturaliſt elu elab ja mitte ikka ainult Wene rahwa ja keſkwõimu huwides lihtſaks abinõuks teiste käes ei ole.

Muurahwad peawad Wenemaa ühendatud wabariikide keſkel igaüks **oma riikliſe** korralduſe looma, kus rahwas oma riikliſe ja ſotſialſe elu küſimuſi **iſe** otsustab.

Ühes teiste Wenemaa muurahwastega nõuab ka **Eesti rahwas** Wenemaa föderatiwſes wabariigis oma **Eesti wabariiki**.

Praeguſel ſilmapilgul, kus Wenemaa riikliſes elus kõik kindluſeta waarub, ei tohi Eesti rahwas oma elu ja ſaatuſt mitte kauem wäliste tuulte ja tormide hoolde jätta, ilma et meie iſe oma ſaatuſe määramiſeks ja kujunemiſeks tegewad olekſime.

Kui mitte nüüd, ſiis ei ſaa meie rahwast millalgi iſe oma ſaatuſe otsustajat.

Ja millalgi ei ole meie rahwale politiliſt eneſemääramiſt hädalikumalt tarwis olnud kui just nüüd.

Otſuſt ſelle üle, mis kujul ja ulatuſel Eesti demokratline wabariik peab elule tõusma, wõib ainuükſi meie rahwas oma täieliku esituſe kaudu teha, mis demokratliſel aluſel, ſ. o. üleüldiſe, üheſuguſe, otſekoheſe, ſalaja, proportſionalſe hääletamiſe teel kokku astub.

Eesti Aſutaw Kogu olgu ſee, kes nüüd wiibimata kokku astub, et ſelgesti ja kindlasti ära määrata Eesti rahwusriikliſt korralduſt demokratliſel aluſel, mida ſiis Kogu-Wenemaa Aſutaw Kogu wastu wõib wõtta.

Ühtlaſi peawad Eesti Aſutawa Kogu otsustada olema tähtſamad Eesti maa ſotſial-küſimuſed, nagu **maa-korraldus Eestis** j. m., ilma et meie nende oma rahwa ja maa eluhuwide üle laſekſime wõõraid otſuſt teha.

Eesti Aſutawa Kogu kokkukutſumiſeks tuleb ajutiſel Eesti **maanõukogul** ja **maawalitſuſel** wiibimata ſammuſid astuda.

Kõik politiliſed, rahwusliſed ja ſotſialſed rühmad Eestis peakſid üheſmeeles ſeks kokku astuma, et Eesti rahwus-politiliſt paleuſt, **Eesti demokratliſt wabariiki**, teoks teha, enne kui meie Wenemaa korralageduſesſe ära upukſime!

Nüüd on aeg Eesti politiliſe eneſemääramiſe ſihis midagi ära teha, kui meil üleüldſe midagi teha ſuudetakſe ja tahetakſe!

28. X. 17. **J. Tõnisſon.**

Kohalikud teated

Aſutawa Kogu eeltöödega

jõutakſe linna-kommiſjonis neil päiwil lõpule. Nimekirjade asjus tuli kommiſjoni 600 protesti, neiſt päraſt 15. okt. 305 protesti nimekirja üleswõtmata jätmiſe päraſt ja 113 mitmeſuguste parandustega. Protestid on kommiſjoni poolt läbi waadatud ja täiendawad nimekirjad pannakſe esmaspäewal, 30. okt. linnaameti ruumides wälja. Kes ſeni weel oma nime järele ei ole waadanud, kas ta õieti ſisſe kantud, tehku ſeda wiibimata.

Linnawalitſuſe edaſiandmine uuele linnapääle.

Kuida kuuleme, algab linnaasjade edaſiandmine ſeniſe linnapää H. Luhti poolt uuele linnapääle J. Kriiſale neil päiwil, et uus linnawalitſus ſaaks wiibimata täiel määral tööle hakata.

Linna hindamiſe-kommiſjoni

waliti linnawolikogu wiimaſel koosolekul:

Lattik, Piho, Klement, P. Karin, H. Tõnisſon, K. Tiitür, W. Luik, Zion, H. Lell, H. Ruus, P. Kaſe, G. Kima, parun Engelhardt, Karneol, Fiſher ja A. Loſsmann, aſemikkudeks J. Karro, P. Kirs, Lemmats, Deſkarski, J. Willem, F. Torn, R. Bokownew ja O. Wirkhaus.

Tartu linnawolikogu juhataja protesti-telegramm.

Tartu linnawolikogu juhataja L. Oleſk on Eesti keele õiguste mahaſurumiſe asjus ſiſe- ja pääminiſtrile järgmiſe telegrammi ſaatnud:

„Ajut. Wal. Teat." 181. nris on linna-omawalitſuſe ſeaduſe mõned muudatuſed wälja kuulutatud. Nende teiſes oſas pannakſe par. 74 allſeiswa paragrafina ſelleſama par. endine liſamärkus, mis 9. juuni ſeaduſe järele **ära** muudeti, uuesti jälle **maksma**. See ſamm on mõnitamiſeks **rahwa** üle, **kes** Wene riikluſele alati ustaw **on** olnud. **Kui ajutine** walitſus juuni-kuus **tarwilikuks** pidas tſaariſeaduſe paragrafi kahte rahwuſt haawawat liſamärkuſt ära muuta, ſiis näitab nüüd ſeda aruſaamatumana püüd neid rahwaid raskeste haawata, wihatud liſamärkuſe uuesti jalale ſeadmiſe läbi iſeſeiswa paragrafina, milles rõhutatakſe wahet keele ja murraku wahel. Nüüd ei ole aeg, et Wene rahwusti perekonna ükſikuid liikmeid auhaawamiste läbi emakeſe Wenemaa küljeſt eemale tõrjuda.

Protesterin niiſuguste ſeadusandliste aktide wastu ja nõuan õigluſe nimel, et 1917. a. 7. ſept. ſeaduſe teine jagu ära muudetaks. Annan teada, et ſelle ſeaduſe täitmata jätan ja ainult 9. juuni ſeaduſe järele toimetan. Nõuan eneſe kohtu alla andmiſt."

Pauluſe koguduſe lotterie-allegri asjus.

Pühapäewal, 5. now. pannakſe Pauluſe kiriku ehituſe asjus „Wanemuiſe" ruumides lotterie-allegri toime, mille kordaminek publikumi lahkeſt wastutulekuſt oleneb.

Kirik oma tegelastega on aſutus, millel kui teatud hingeliste huwide kandjal ka oma kodanliſed ülesanded iga päew täita on. Ta ſeiſab otſekoheſelt rahwa teenistuſes, tal on ka õigus aineliſes kitſikuſes rahwa poole pöörda.

Kiriku ehitus on nii kaugele edenenud, et hiljuti ta pühitſemine wõidi toime panna ja jumalateenistuſed juba aſet leiawad, olgugi et kogu ehitus weel poolik, ſisſeſead puudulik, ning wiludale talwele ligipääſemiſeks mahti annab.

Suurem oſa ehituſe-kuludeſt on taſumata. See nõuab ligidal-ſeisjatelt ſuurt jõupingutuſt.

Kuid meie tahame ja julgeme loota, et uſuwennad ja -õed asja wastu, mis meile ühine, mitte külmaks ei jää.

Praegu käiwad linnas korjamiſelehed ringi. Lootus, mis meid kiriku ehituſe-aastatel mitte petnud pole, ütleb, et meie praegune ettewõte mitte wiljata ei tohiks jääda!

Lotterie-allegri toimekond.

Wallawanemate ja wallakirjutajate päewarahad

on Tartu maakonna-walitſ. (Tiigi uul. 74) 1. jaan. 1. maini 1917 a. kätte jõudnud, kuſt neid otſekohe ſaada wõib. Soowitaw on, et kirjutajad ja wallawanemad ſelle kohta tunistuſed kaaſa wõtakſid, mis ajaſt nad ametis on olnud, et ſekelduſi ära hoida.

Polguülem Bulanow ära tapetud.

Peterburi enamlaste ajalehes „Rabotſhi i Soldat" on pikem kirjeldus ſelleſt, kuidas Tartus kauemat aega aſuwa 174. tagawara-polgu polgu-ülem Bulanow Borowitſhis, kuhu polk Tartuſt ſaadeti, ära on tapetud. 20. okt. oli Borowitſhi ſ. ja t. ſ. nõukogu teada ſaanud, et jaamas püsſa ja padrunid pääle laaditakſe. Järeluurimiſel ſelgunud, et ei polgu komitee ega ka Borowitſhi täideſaatew komitee püsſide ſaatmiſeſt midagi ei tea, waid püsſid polgu-ülem Bulanow tagawarawägede inſpektori käſul ära ſaata on tahtnud. Polgukomitee nägi ſarnaſes teguwiiſis Bulanowi poolt wastu-rewolutſioni katſet ja otsustas teda, ka tema endiſt tegewuſt ſilmas pidades, kinni wõtta ja wabariikliſe kohtu kätte anda. Kui Bulanowit arresti wiidi, kiskus ſalkkond, kus ſuuremalt jaolt ſoldatid olid, ta wahiſalga käeſt ära, wiskas ta Mſta jõkke ja tappis ta ära. Selle järele awaldas nõukogu kohalikkudele elanikkudele üleskutſe, milles ſarnane teguwiis hukka mõistetakſe ja teada antakſe, et ſarnaste omawoliliste wäljaastumiste ärahoidmiſeks kõik abinõud tarwituſele wõetakſe. 22. okt. tuli kindral Subowi nimele Põhja-wäerinna ülemjuhatajalt telegramm, et ſee wiibimata Borowitſhi kaſakate-polgu 174. polku rahustama ſaadaks. Polgukomitee oli aga kaſakate ſaatmiſe päraſt wäga erutatud ja otsustas ſelguſt muretſeda, kelle käſul kaſakad on ſaaderud ja kõrgemaid wäeülemaid, kui nad ſelles ſüüdi, kohtu kätte anda.

Tänane poſt

jäi enne enne lõunat päälinna ſaatmata, ſeſt et rongide liikumiſes kuulu järele takistuſi olla.

Tartu täideſaatew komitee

aſub miilitſa-staabi ruumidesſe. Miilitſa ruumidesſe aſendatakſe nimelt linna kommisſar, administratiw-oſakond ja tribunal. Miilitſa-staabi tarwitada jääb 2 tuba.

Detſembri-kuu ſuhkru wäljajagamine.

Linna toitlus-komitee on otſuſe teinud weel käesolewa kuu jookſul rahwale ka detſembri-kuu eeſt ſuhkrut wälja anda, ſeſt et ſuhkrutagawara praegu ſelleks ulatab. **Suhkur müüakſe endiſe hinnaga**, ſ. o. 34 kop. peenikeſe ſuhkru nael. Et detſembri-kuu jaoks ſuhkrutähti weel wälja ei ole jagatud, ſiis antakſe ſuhkur **jahu-tähtede** wastu wälja. Müügi kiirendamiſeks on linna-pood, Tarwitajate-ühiſuſe ja teiſed poodid, kus ſuhkrut müüakſe, ka **homme**, 29. **okt.** kl. 10—2 awatud. Müük kestab ka järgmistel päewadel harilikul ajal edaſi, aga 1. nowembriſt pääle on hind uue monopoli-hinna järele kallim (142 k. n.)

Toiduainete wäljawedu keelatud.

Eestimaa kubermangu toitlusamet teatab kõigile maakonna ja linna toitluskomiteedele, et Põhja-wäerinna warustuſe-ülema telegrammi põhjal 19. okt. nr. 767 all igaſuguste toiduainete wäljawedu, ſinna juure ka kartulid arwatud, Eestimaa kubermangu piirideſt keelatud on. Erandid on lubatud Põhja-wäerinna warustuſe-ülema, kubermangu-komitee ja intendandiwalitſuſe weolubadega wedades.

Kõnekoosolek.

Kommertskooli ruumides, Fortuna uul. 6, on pühap. 29. ſkp. kell 4 p. l. kõnekoosolek. Kõnelewad Eesti Maapäewa liige Karl Aſt-Rumor Tallinnaſt, aine üle: „Kuidas päästa rewolutſioni ja kindlustada tema wõituſid" ja Tartu maakonnawalitſuſe esimees Joh. Jans Eesti omawalitſuſe ülesanneteſt praeguſel ſilmapilgul.

Cand. A. Sildnik'u

2-ne ettelugemine Eesti ajalooſt E. N. N. L. Tartu oſakonna korralduſel on pühap. 29. okt. kell 11 homm. Kommertskoolis.

Säälſamas on kell 5 p. l. Eesti keele tund.

Aino Tamm'e kontſerdiõhtu aruanne

„Wanemuiſes", 27. ſept. 1917 Eesti tagawara-bataljoni hääks.

Siſſetulek:		
Piletite ja eeskawade eeſt	1828 rbl.	40 kop.
Einelauaſt	338 „	74 „
Lillede müügiſt pr. Raamoti õpilaste kaudu	43 „	50 „
Prl. Torim'i ja Tammann'i lillede ja lintide müügiſt	205 „	69 „
Prl. Aawakiwi ja Müür'i ilustatud eeskawade müügiſt	105 „	14 „
Kokku	2520 rbl.	87 kop.
Wäljaminek:		
Piletite margid	281 rbl.	20 kop.
Saali üür	150 „	— „
Teenijad, walgustus jne.	70 „	— „
Kuulutuſed ja trükitööd: „Postimehele" 102 r. 70 k. Mällo trükk 14 r. 45 k. „P. Вѣстникъ" 14 r. 40 k. =	131 „	55 „
Kaasmängija	25 „	— „
Laulude ſõnade tõlkimine	10 „	— „
Einelaua kulud: Toiduained 105 r. 10 k. Muud kulud 18 r. — k. =	123 „	10 „
Lintide eeſt	10 „	— „
Mitmeſug. wäikeſed kulud	23 „	85 „
	824 „	70 „
Walgustus ja teenijad maha	70 „	— „
	754 „	70 „
Kontſerdiõhtu ülejääk	1766 „	17 „
Kokku	2520 rbl.	87 kop.

Ütlen ſüdamelikku tänu kõigile, kes lahkesti waewa nägid ja kontſerdiõhtu kordaminemiſeks kaaſa aitaſid, nagu: Eesti tagawarapolgu muuſikakoorile, Tartu Eesti Naisſeltſi liikmetele einelaua korraldamiſe eeſt, Raadi walla perenaestele prd. J. Muna, Karm, L. Hermann, Mari Raamot, Peterſon, A. Muuli, Saar, Roſenberg, Karu, Tomſon, Peedu, Jantra, Naaber, Koplus ja B-le einelaua-ainete annetuste eeſt; Dr. Ostrowi lastele, prl. Munna'dele, prl. Keder'ile, hrade Ostrat'idele, Oſs'ile ja teistele eeskawade ilustamiſe eeſt, lillede annetajatele, lillede ja eeskawade müüjatele, hra Sprenk'ule klaweri makſuta andmiſe kui ka ſelle kulude kandmiſe oma pääle wõtmiſe eeſt, „Wanem." eestſeiſuſele ühe oſa üürikulude kandmiſe eeſt ja kõigile, kes kaaſa töötaſid, weel kord palju tänu! Aino Tamm.

Walerahad liikumas.

Linnas on mitu juhtumiſt ette tulnud, kus tundmata iſikud ſuuremaid rahaſid wahetada on katſunud. Järelwaatamiſel on ſelgunud, et rahad — wõltſitud olid.

Nii on ühes Peterburi uul. olewas söögimajas A. Jakobſon kinni wõetud, kes 250-rublaliſt paberiraha wahetada tahtis. Poodi uul. 9 on O. Manner niiſamaſuguſe rahaga tabatud. Ettewaatuſt!

Soldatite ſaunaasjus

on kohalik linnawalitſus ſaunaomanikkudele ette pannud ükſikute wäeoſadega iſe kokku leppida, mis päewal ſauna nende jaoks köetakſe. Mis hinnasſe puutub, ſiis arwab linnawalitſus, et ſee mitte alla 25 kop. inimeſe päält olla ei wõiks.

Mädakartul leiwa ſees.

Meile toodi toimetuſesſe tükk „Ceres'i" leiba näha, kus peaaegu terwe mädakartul ſees oli.

Iſeäraline pettus.

„Kommertſi" wõõrastemajas on keegi ohwitſer Tartus oma kelmuſe läbi tuntud Alfred Krahn'i kinni wõtnud, kes ennaſt nais-pataljoni ſoldatina oli esitanud ja ohwitſeriga ſõpruſt püüdnud ſobitada. Soldatiriiete pääle waatamata olewat K.-l niiſuguſed pettuſed waremalt hästi korda läinud. Kuſagil kliinikus olewat ta iſegi ligi 3 kuud halastaja-õena teeninud, ilma et temas keegi meesterahwast oleks ära tunnud. Tema juureſt leiti iſiku-tunnistus, mis Maria Jaani t. Märk'i nime pääle (Saaremaalt) wälja antud.

Saunas jahe weſi.

Wiimaſel ajal on mõnes ſaunas palaw weſi ſedawõrd ära jahtunud olnud, et tema peſemiſeks külma wee juure liſamata päris ſünnis oli.

Niiſugune nähtus on aga wäga hädaohtlik, ſeſt et ſel teel külgehakkawad haiguſed kergesti ſaunas edaſi laotatakſe, mille piſielukad muidu keew weſi uhtmiſe juures ära häwitab.

Saunapidajad peakſid oma kohuſeks lugema inimeſi mitte ſiis enam ſauna lasta, kui weſi niiwõrd juba jahtunud, nagu eelpool öeldud.

Kohtukojaſt.

24. ſkp. harutas 6. jaoskonna rahukohtunik pagar Seppami ſüüdistuſe asja rahuk. poolt päälepandawate karistuste § 115 põhjal. Asjalugu ſeiſis ſelles, et täh. Seppam oli jahuſt, milles uſſid ſees, ja mida ta linna tarbeainete-komiteelt oma ütleluſe järele olewat ſaanud, leiba küpſetanud ja ſeda elanikkudele müünud. Kohus leidis ſüü täiesti tõendatud olewat ja karistas Seppami 100 rbl. ehk makſujõuetuſel 1 kuu arrestiga, ning otsustas ühtlaſi linna tarbeainete-komitee teguwiiſi üle Riia ringkonnakohtu prokurörile teatada.

Kwiitung.

Eesti Malewa hääks on annetanud:

N. N. 1 rbl., Maslow pr. Seweri kaudu 2 rbl., Alatskiwi pidu puhas ülejääk 123 rbl. 1 kop., Ida Kiis-Beik 6 rbl., A. J. Reheſaar 20 rbl., Kurſi Karskuſe Seltſi pidu puhas ülejääk 10 rbl., Tartu ülikooli Eesti ametnikud 27 rbl. 80 kop., Wara Laulu- ja Mängu-Selts 100 rbl., Tähtwere wallaſt hra M. Pauska kaudu: Ewa Tiitſo 10 rbl., Karl Kilk 5 rbl., Kadri Lilienkampf 10 rbl., Mihkel Orle 3 rbl., Peeter Pakal 1 rbl., Poline Raag (Raadilt) 3 rbl., Johan Kirja 1 rbl., Leena Ertmann 2 rbl., Peter Erdmann 2 rbl. Kokku M. Pauska kaudu 37 rbl. Prl. Siimo kaudu Tähtwere walla toitlus-komitee korjandus 112 rbl., L. Reinhold 2 rbl., õpetaja Klaaſep 10 rbl., Jakob Sõrra 4 rbl., Hugo Schmidt 100 rbl., P. Eichwald 20 rbl., Julie Tootſi 10 rbl., A. Reinhold 25 rbl., Peter Lõoke Jõgewalt Sepatõnilt 50 rbl. Summa 659 rbl. 81 kop.

Tänuga kwitterib Tartu Eesti Malewa-Büroo, Suurturg nr. 2.

Kohalikkude ja ümbruskonna liikumata waranduſe omanikkude

tähelepanek olgu ſelle pääle juhitud, et nüüd Wast. Sõja- ja mässukahjude Kinnitusſelts tegewuſe täiel kujul alanud on. Wastuwõtmiſe-tunnid Wast. Kredit-Ühiſuſe ruumides on iga päew kella 10—2, mil üks juhatuſe liikmeteſt ka ikka käepäraſt on. — Meie inimestel on uute ettewõtete wastu teatud umbuſaldus; kõnesolewal Seltſil on aga ſõjaajal ſuur tähtſus ja hoogſaks edenemiſeks iſeäraline õigus. Juhatus ſeiſab kindlates kätes.

t.

Teater ja muuſika.

„Pimeduſe wõimus,

L. Tolſtoi ilmakuulus näitemäng, kantakſe täna ja homme Wanemuiſe teatris ette.

Wanemuiſe teater.

Tulewal teiſipäewal etendatakſe „Kooparüütlit". Hiietarga oſas astub H. Saebelmann üles, kes praegu Tartus on. Meie teatri publikumile pakub ſee rõõmustawat uudiſt.

Anna Meitſhiki kontſert „Wanemuiſes."

Wiimaste aegade ärewad ſündmuſed on juba õige mitu ſuuremat kontſerti meil nurja ajanud. Nüüd annab kuulus kunſtlaulja Anna Meitſhik kolmap. 8. now. Wanemuiſes kontſerdi, kus wiiulikunſtnik Albert Meiff kaastegew on. „Wanemuiſe" büroo.

Läti ſõjameeste rahwusliku liidu pidu-õhtu.

Läti ſõjameeste rahwusliku liidu poolt pannakſe „Wanemuiſes" kolmap. 1. nowembril pidu-õhtu toime. Kontſerdi oſas esinewad: wabakunſtnik Schubert (klawer) ja Läti ooperilaulja Karp (bariton). Luuletajad Skalbe, Akurater ja Wirſa kannawad oma uuemaid töid ette.

Olga Plawneeki kontſert.

(25. oktobril „Wanemuiſes").

Kui „koloraturſoprano" ſõna kontſerdikuulatuſel loed, ſiis tuleb tahtmata meele ſee wirtuoslik repertoir, millega koloraturſopranod harilikult kuni tüütuſeni kuulajat oma hääleliſe ekwilibristikaga ja jongleurimiſega lõbustada loodawad ja püüawad. Wõib ju imetleda laulja tehniliſt oſawuſt ſarnaſt tulewärki kuulates, kuid ilma et ta **kaaſaelama** paneks, ehk koguni estetiliſe joowastuſeni wiia ſuudaks.

Olga Plawneek oli ſelle wastu oma eeskawa jaoks lüürikat walinud, ſelle hulgas ka kõige uuemaid töid, nagu Alfred Kalnini hiljuti trükis ilmunud iluſat „Dſimtene". Ja just ſel alal mõjus noor laulja wäga ſümpatiliſelt. Silmapaistew hää laulu-kool on iluſat häälekõla terwelt ja täiel mõjul esile toonud, ſeeſama kool annab lauljale wõimaluſe oma häält kergelt, kõlawalt ja kandwalt kuni wiimſete kuulajate ridadeni ſaata. Ja ſiis weel — nooruswärske otſimata otſekoheſelt mõjuw **ettekanne** wõidab kohe kuulaja poolehoidmiſt ja elawat oſawõtmiſt, milleſt ka annetatud iluſad lilled tunnistuſt andſid.

Kontſerdis olid kaastegewad wiolon-cello mängija hra Vogelman, kes maitſega ja iluſa tooniga, muude hulgas ka Läti heliloojate töid ette kandis — ja bariton hr. Kornet, kelle laulu kohta alles hiljuti ſiinkohal atwustus juba ilmus. Klaweril ſaatis A. Feigelſohn. L. Neumann.

Uuemad teated

„Lihdums" ſeisma pandud.

Läti kütipolgu ſoldatid on Walga Läti lehe „Lihdums'i" trükikoja oma kätte wõtnud. „Lihdums" on ajutiſelt ſeisma jäänud.

Mõrtſukatöö Aidus.

23. okt. on Aidu wallas Wiljandimaal Tuule talu maa pääl olewas rentniku eluhoones rentniku õde Laane ja noormees Wäli ära tapetud. Et kuritööd warjata, ſelleks on elumaja põlema pandud, kus tapetud ära põleſid. Enne ſeda on ſääl kedagi kahtlaſt meeſt nähtud, kes nagu arwata wõib, kurjategija oligi. Vir.

Soomemaalt.

Näljutamine.

Soomlaſed lootſid nälja kustutuſeks Amerikaſt wilja ſaada. Kaubad olid tehtud ja esiotſa kolm laewa wilja täis laetud. Korraga tuli Amerika walitſus wahele ja keelas wilja wäljawiimiſe ära, põhjendades, Soomes wõida wili kergelt **ſakslaste** kätte langeda, kes ehk pea Soome tungida. Seda ei wõida Amerika lubada, et ſakslane wilja ſaab ja nii ei wõida Soomegi ſaada. Ka ju ostetud **ſuhkru** wäljaweo pani Amerika walitſus kinni.

Amerika wilja wäljaweo keeld on Soomes palju ärewuſt ſünnitanud. Soomes on wenelaſed wilja ära ſöönud, Wenemaalt wilja ſisſe ei tooda, Amerikaſt ei lubata tuua — ſoomlaſi ähwardab näljaſurm. Meelepahal kirjutab „Karjala" ſelle loo kohta: Nii teewad need maad, mis peakſid olema meie liitlaſed ja meie kaitsjad. Tõesti kena ſõprus!

Wagunite kinnipidamine.

Hiljuti tõid Wene lehed teate, nagu oleks Walkeaſaare jaamas mitukümmend wagunit ſalakaupa kinni peetud, mida Soome kaudu tahetud wõõrale maale ſaata. Asja uurimiſel on nüüd ſelgunud, et ſõjamehed nimetatud jaamas tõesti palju wagunid kinni pidanud,

kuid neil wagunitel oli a
luba kaupa Rootſi kaudu
kirjadeſt hoolimata ei laſk
wagunid edaſi liikuda, ſ
walitſuſel õiguſt ei ole
wälja wiia. Daani ſaa
ſammuſid astunud, et
pääſeks, aga ſõjamehed e
maa ſaadikugi nõudmiſt

100 rubla w

ſaab ſee, kes üles
inimeſed, kes Erik
puud ära lõhkun
Jüri Tõnisſon

Laimamiſe eeſt

„Karjalan Aamulehti
et enamlaſed tahawad
konda ſelle kahjuliku teg
tada. Nimetatud jaosk
nüüd „laimamiſe päraſt"
Leht oleks pidanud ki
wäga **kaſulikku** töö

Uued or

Turu tornikirikuſſe
uued orelid üles. Neid
kõige ſuuremateks. Need
meiſtri M. Tulenheimo
watakſe neid tubliks tö
linna ka põhjamaade h
bawi oreli arweſſe wõet
ütelda.

Kirjan

Eesti Kirjanduſe Sel

Eesti Kirjanduſe Sel
jaannetele, mis tema en
tänini hinda mitte ju
niipalju on aſi wiimaſel
nende wäljaannete pääl
batti pole antud. Üksnes
„Lugulaulude"
ſeltſi juhatus neil päiwil
tõsta. Seſt uue trüki
ſeltſil juba peagi ette tu
märkſa ſuuremat kulu
müümine katta ſuudaks.

Seltſi wäljaanneteſt
ſaanud: „Eesti Kirjandu
käik (1906 ja 1916 a
„Keele kaunima kõlawuſe
raamat V.

„Matemaatika
täiendatud trükk läheb w
lele järgnewad „Eesti
wad".

Teated Eesti ſõ

Eesti ſõjamees An
Pärnumaalt, on Buraſh
majas jaluſt haawatu
kõik mälestuſe kaotanud.

Palun omakſeid tema
tada, ehk jälle minule te
tada, et ſaakſin aidata
tagaſitulemiſeks.

Adr.: чер. Тверь.
молочн. хозяйств. П.

*

Sõjawälja ſurnuaia
plaatiſid ristidel lugedes
nime ſilma: Peeter A
kreiſiſt ja Jaan Jo
kreiſiſt. Wiimane on üb
Anderſoni haual kaks ri
nuaed on Wilna kuberm
jaama läheduſes.

19. okt. 1917.

Noored Eesti

Tiflisi II. (endiſe III-da)
15. ſ. k. p. järgmiſed eestlaſed
tuſt; August Wäljan, Wõru
Pawel, Antslaiſt; Meeme
Eiche, Nowoſeljeſt; Alek ande
Jaan Pärn, Tartumaalt; Ja
Hendrich Fomberg, Narwaſt.

Wiimaſed

(„Postimehe" era-ſõ

Tegewas ſõjawäet

Eilane päew läks
ſuurtükiwäe wäikſe tegen
Waenlaſe tegewus ſe
1) Mere-piirkonnas
tükid meie ſeiſukohtadele
oſas tuld, ilma et ſee kä
oleks ſünnitanud. Riia
rasked ſuurtükid meie ſe
piirkonnas tuld andma.

2) Waenlane katſus
joonele kallale tungida,
mitte kahju ei ſaanud te
wastaſid wastaſele tu
paukuſid tabas hästi.
ſuurtükid wastaſe ſuurtü
ſuurtükiwägi andis ſaksl
tulo ja pidas neid ſilma

Lõunaida pool, Seg
meie ſuurtükituli Sakſ
laiale.

Ühel meie maakuula
põrkamine wastaſe ſelg
Kuljaſi talu ümbruſes.
Krawenhofiſt lõunaläänc
oma ſeiſukohtade kindl
töös.

Balti merel ja
ſeiſukord endine, ainult
on uuſi ſuuri Sak
gata, nende ſeas ka ü

Kolm Sakſa õhulaew
lamiſe otstarbel meie ſei
kusjuures üks neiſt E
meie joonele kuulipilduja

Wäljaandja cand. jur
Wastutaw toimetaja
Trükkinud E. A. „Postim

Toimetuſele tulnud kirjad.

„Postimehes" nr. 235 — 14. okt. ſ. a. kutſud ametiwend J. Kusma, kui kooliõpetajate aineliſe ſeiſukorra parandamiſe küſimuste harutawa kommisjoni liige, kooliõpetajaid üles temale 6-daks (?!) oktobriks oma wäljaminekute arweid ſaatma. Ei tea millal ja kelle ettewõttel ſarnane kommisjon elule on kutſutud; näha on aga, et temale rahwahariduſe kongresſi otſuſeſt (palga alamääraks 1800 rbl. aastas prii korteri, kütte, walgustuſe ja aiamaa juures) weel küllalt ei ſaa ja ſiiski weel materjali tahab kooliõpetajate eneste käeſt. Et kõikidel kooliõpetajatel wõimata on 6. oktobriks materjali tarwilikule kohale ſaata ja ſellepäraſt ſelle materjali lihtſalt ſaatma jätſid, ſiis wõtan eneſele luba ſiinkohal eelpoolnimetatud kommisjoni tarwis 1 inimeſe aasta wäljaminekute arwe awaldada:

6 puuda rukkid	á 650 k.	39 rbl.	00 kop.
3 „ otre	á 540 „	16 „	20 „
180 naela liha	á 200 „	360 „	— „
5 wak. kartulid	á 1200 „	60 „	— „
52 naela wõid	á 500 „	260 „	— „
300 toopi piima	á 35 „	105 „	— „
ſuhkurt, ſoola, kohwi j. n. e.		85 „	— „
1 paar ſaapaid		120 „	— „
1 ülikond riideid		350 „	— „
¹/₄ palitut		100 „	— „
peſu		80 „	— „
1 ekſ. „Postimees"		20 „	— „
kirjanduſe pääle		100 „	— „
teatripiletid ja Tartu reiſid, tohtrikulud j. n. e.		104 „	80 „
Ühtekokku		1800 rbl.	00 kop.

Ülearuſed olekſid minu arwates märkuſed, näit.:- millega mõtleb kooliõpetaja kulud katta, mis ta tarbeſunnil linna, kurſustele, kongresſile j. n. e. peab tegema? Seſt ei ole ju kõikide teada, palju neid kapitalistiſid-kooliõpetajaid, kes ſeda oma kapitali protſentideſt wõtta ſaakſid. Harilikult tulewad nad ikka palgaſt pigistada.

Nagu igaüks otſustada wõib, on eelpool ettekantud wäljaminekute arwe kõige kokkuhoidlikumalt tehtud, nii et palga määramiſe juures alamääraks ikka ja alati 1800 rbl. peab jääma. Naeſemehel kooliõpetajal on wäljaminek ſelle järele 3—5000 rbl. aastas. Ilmaaegne aja- ja paberiraiskamine oleks kõigil kooliõpetajail eraldi arwet ſisſe ſaata.

Kõige lugupidamiſega
A. Reinwald,
kooliõpetaja Palamuſel.

16. X. 17.

*

Holmi maakonnas elab rohkesti eestlaſi, kuid wäga laialipillatult. Korraldatud aſunduſi on wähe. Puuduwad koolid, mille tagajärjel haridus eestlaste ſeas edeneda ei taha. Siiamauni oli terwe maakonna pääle ainult Krasnopoletſa ſemſtwokool, kus pääle muu ka uſuõpetuſt ja Eesti keelt õpetati. Wana korra langemiſega tuli ka ſellele asjale paranduſt: koolikomitee otſustas Gruhowka ſemſtwokooli juure eestlaſt ametisſe kinnitada. Palun ſuguwendi, kellel ſoow oleks Wenemaale weereda, ſeda kohta wastu wõtta. Koht on alatine, palk kroonu poolt. Lähemaid teateid annab: завѣд. Груховскимъ земскимъ училищемъ А. Я. Лыпкисъ (lätlane), гор. Холмъ, Пск. губ., почт. ящ. № 2.

Koolikomitee liige, kooliõp. A. Wihtman.
19. X. 17.

*

Eksiarwamiste kõrwaldamiſeks palun ſelle kirjale „Postimehes" ruumi anda.

„Postimehe" nr. 242 on koosoleku kirjeldus „Tartu linna warustamine piimaga" ära trükitud, kus muuſeas kaebtuſed on, millega minu kui piimade proowiwõtja pääle ſoowimata warju püütakſe heita. Kaebtus, „et piima proowiwõtmiſt ja proowimiſt toimetatakſe halwasti ja korratumalt, mille tagajärjel ſagedasti põhjendamata ſüüdistamine ja kohtuskäimine on", on põhjuſeta, ſeſt minu ligi kolme-kuuſe ametipidamiſe ajal on üks ainuke iſik õigeks mõistetud, kuna teiſed kõik karistatud on, ſellega ei ole midagi asjata ette tulnud, waid kõik on asjalik olnud.

Kuidas ſelleſt ütluſeſt aru ſaada „proow wõetakſe anuma põhjaſt." Kuidas ſaab põhjaſt wõtta, kui piim anumas on? Wõetakſe aga poolikuſt anumaſt, ſiis ei wõi ſee kuidagi „põhjaſt" wõtmine olla.

„Proowipiima pudelite pääle ei kirjutata ei nummert ega nime" ei käi ka tõega kokku. Juſt nimi, adresſ, nr. ja piima hind kirjutatakſe pääle, mida ka laboratoriumi raamatuteſt näha wõib. Niiſama „proowiwõtmiſel piima ei ſegata jne." on põhjuſeta, kuna ſee hoolega tehtud ſaab.

Wiimaks, kuidas wõiwad Munna, Luha ja Lehepuu ſeda tõendada, kui ma nende piimadeſt üleüldſe proowi wõtnud ei olegi, mis aga Simm'isſe puutub, ſee on aruſaadaw.

Aupaklikult
praegune piimaproowide wõtja
E. J. Muſt.

*

Palwe.

Kuuſiku Eesti Kooliſelts Wologdas pöörab kõikide kodumaa ſuguwendade, iſeäranis raamatutekirjastajate, kaupluste, maa- ja wallawalitſuste, kiriku- ja kooliõpetajate poole palwega: Aidake oma wähemaid wendi, kes waimliſelt näljas, kodumaalt kaugel wõõrſil kannatawad ja kellel aineline jõud puudub ennaſt iſe aidata, kes aga, iſeäranis noorſugu, hariduſe ja koolide järele kiſendab. 9 a. on eestlaſed ſiin ära elanud, kuid kooli pole neil weel; pole jõudu kooli ülewal pidada, polnud ka wõimalik organiſerida. Praegu on lootuſt kreiſi maakogult toetuſe pääle, umbes kooliõpetaja palga ſuuruſes. On aſumas kool Oparinosſe ja Kuuſikusſe. Kuid puuduwad kooliõpeabinõud, puuduwad eestikeelſed raamatud! Hiljuti aſutatud kooliſeltſil puudub aineline jõud nende muretſemiſeks. Ometigi tahawad ſadanded lapſed õppida ja lugeda. Sellepäraſt: Aidake meid! Saatke meile raamatuid! On kuskil ehk kellelgi wanemaid pruugitud ehk tarwitamiſeſt kõrwale heidetud kooliraamatuid olemas (Jakobſon, Kampmann, Kodukool, Kodulasteraamat, Maade- ja arwuteadus jne.) ſaatke ſiia! Leiab keegi uuſi wõimaliku olewat kinkida ehk odawamalt müüa — palume ſaata ehk teatada! On kellelgi raamatuid, mis kodulastele õpetamiſeks ſündſad (nagu Rätſepa Kodukool, Kodulasteraamat, ABD-raamatud jne.) olge lahked, ſaatke! — On kuskil, olgu raamatukogudes ehk mujal, raamatuid, mis tarwitamata ſeiſawad ja kas ſuurtele ehk lastele lugemiſeks ſündſad — ſaatke ſiia! Lugemiſematerjaliſt on ſuur puudus! — Ka puuduwad uſuõpetuſe algõperaamatud, kodumaa kaart, Eesti laulude ja kirikuwiiſide noodid.

Kui kellelgi on müüa ehk kinkida orel ehk harmonium, ſünnis koolile, ſiis palume teatada. Ka rahaliste annetuste eeſt — ſüdamlik aitäh!

Kõik kingituſed, annetuſed ja ſaadetuſed aſunikkude laste harimiſeks leiawad meie wanade ja noorte poolt rõõmſat wastuwõtmiſt ja äratawad kõikide ſüdametes ſooja tänutundmuſt.

Ärge unustage meid — aidake!

Adresſ: Кузюнскому Эстонскому Школьному Обществу. Ст. Староверческая, Пермская жел. д.

Kuuſiku Kooliſeltſi eſimees:
J. Kiiber.

Täh.: Palutakſe ka teiſi ajalehti ſeda palwet ära trükkida.

*

Seltſimehed rohuteadlaſed, eestlaſed!

Kaua oleme organiſerimata masſena olnud. Aeg on tulnud, et ka meie endid peame korraldama ja ühte liituma, et tulewaſe Eesti õitſelewiimiſeks tööle aſuda. Selleks peame ühiſe tugewa korralduſe looma, mille ülesandeks oleks ajakohane ja rahwa terwishoiule wastawa aptegi-korra wäljatöötamine Eestis. Selleks kutſub organiſeriw büroo Tartus rohuteadlaste kongresſi 1.—3. detſembrini ſ. a. kokku. Rohuteadlaſed, korraldage endid kohtadel ja aidake kongresſi hääks kordaminekuks kaaſa. Kongresſiſt oſa wõtta wõiwad kõik Eesti rohuteadlaſed, pääle aptegi-omanikkude.

Organiſeriw Büroo.
Tartus, Petrogradi uul. nr. 6.

Määruſed reiſijate bagaſhi läbiwaatamiſe kohta.

Ajutiſe Walitſuſe otſuſe põhjal 21. aug. ſ. a. on reiſijate bagaſhi läbiwaatamiſe kohta järgmiſed määruſed wälja antud.

1) Reiſijate bagaſhi (nii kwiitungi all ſaadetawa, kui käes-wiidawa) läbiwaatamiſt wõib toimetada ainult toiduainetega ja eſimeſe järgu tähtſuſega tarbeainetega ſpekulerimiſega wõitlemiſe otstarbel.

2) Nende toiduainete ja eſimeſe järgu tähtſuſega tarbeainete wäljawedu, mille kohta toitlusministrilt wäljaweo-keelu pole antud, wõib ſündida takistamata ja bagaſhi läbiwaatamiſt nimetatud ainete otſimiſeks ei wõi toimetada.

3) Neiſt maakohtadeſt, kus toitlusminister neid ehk teiſi toiduaineid ja eſimeſe järgu tähtſuſega tarbeaineid ära on keelanud, wäljawedada wõiwad reiſijad nimetud aineid bagaſhis ja käſipakkides ainult eneſe ja oma perekonna tarwiduſeks wälja wedada, kuid mitte müügi ehk teistele edaſiandmiſe jaoks äriajamiſe otstarbel.

4) Reiſijate bagaſhi wõiwad läbi waadata ainult iſikud, kes ſelleks toitlusministri, kohaliſe kubermangu, maakonna ehk linna toitlusameti poolt wolitatud ja kellel ſellekohane tunnistus on, mida nad läbiwaadatawa bagaſhi omanikule tema nõudmiſe pääle on kohustatud ette näitama.

5) Läbi waadata wõib ainult nende reiſijate bagaſhi, kelle kohta wolitatud iſikutel (p. 4) on põhjendatud andmeid, et nad toidu- ehk eſimeſe järgu tähtſuſega tarbeaineid ſpekulerimiſe otstarbel weawad; nimetatud andmete puudumiſel ei ole lubatud bagaſhi läbi waadata; ka üleüldine terwe waguni ehk rongi reiſijate läbiwaatamine ei ole lubatud.

6) Bagaſhi wõib läbiwaadata ainult kas enne bagaſhi wastuwõtmiſt ärasaatmiſejaamas ehk päraſt bagaſhi pärale-jõudmiſt ja wäljaandmiſt reiſijale.

7) Läbiwaatamiſt toimetatakſe bagaſhi omaniku ja mõne kas üleüldiſe wõi raudtee-miilitſa ametniku juuresolekul. Tarbekorral wõiwad ſaada juure kutſutud ka raudteejaama ſõjawäe-komandod.

8) Kui bagaſhi omanikul leitakſe toidu- ehk eſimeſe järgu tähtſuſega tarbeaineid ſuuremal hulgal, kui tema eneſe ja ta perekonna tarwiduſeks waja on, ehk kui kindlaks tehakſe, et ta nimetud aineid weab müügi jaoks, ſiis käiwad need toidu- ja eſimeſe järgu tähtſuſega tarbeaineid rekwirerimiſe alla.

9) Iga rekwirerimiſe kohta tehakſe protokoll, millele alla kirjutawad toitlusameti poolt wolitatud iſik, läbiwaatamiſe juures olnud üleüldiſe ehk raudtee-miilitſa ametnikud ja bagaſhi omanik, kui ta nõus on alla kirjutama.

10) Bagaſhi omanik, kui ta arwab, et tema bagaſhi läbiwaatamine ehk tema juures leitud toidu- ja eſimeſe järgu tähtſuſega tarbeainete rekwirerimine mitte õieti pole toimetatud, wõib wolitatud iſikute (p. 4) ſarnaſe tegewuſe üle kaebada: kas öö-päewa jooksul wastawale kohaliſele toitlusametile kaebekirja andes, wõi rekwirerimiſe protokollile (p. 9) ſellekohaſt märkuſt tehes. Sisſeantud kaebtuſe kohta peab toitlusamet otſuſe tegema mitte hiljem kui 2 päewa päraſt kaebekirja ehk rekwirerimiſe protokolli kätteſaamiſt. Kuni kaebtuſe otſustamiſeni peab toitlusamet ehk tema wolinik (p. 4) ärawõetud ained alal hoidma, wälja arwatud ained, mis rikki lähewad ja mille hoidmiſeks ei ole ſellekohaſeid ruumiſid. Sarnaſed ained lähewad wiibimata toitlusameti walitſemiſe alla. Toitlusameti otſuſe kohta wõib edaſi kaebada üleüldiſes korras, mis kohaliste toitlusaſutuste 25. märtſi 1917. a. ſeaduſe p. 39 määratud. (Seadluste kogu § 487).

11) Ained, mille ärawõtmiſe kohta omanik kaebtuſt ei tõstnud, ehk kui kaebtus toitlusameti poolt tagajärgedeta jäetud, lähewad wiibimata kohaliſe toitlusameti walitſemiſe alla.

12) Nimetatud määruste põhjal rekwireritud toidu- ja eſimeſe järgu tähtſuſega tarbeainete eeſt makſab toitlusamet nende hinna omanikule wälja, kas rekwirerimiſe kohas makswate kindlate hindade järele, ehk kus neid ei ole — engros-takſi järele; kui aga käesolewas kohas ei kindlaid hindaſid, ega takſi ei ole, ſiis hindab toitlusamet rekwireritud ained ja asjad makswate turuhindade järele.

13) Ametnikud, kes ſelles ſüüdi, et nad bagaſhi läbiwaatamiſt ehk toidu- ja eſimeſe järgu tähtſuſega tarbeainete rekwirerimiſt toimetaſid, ilma et neil ſelleks kindlaid põhjuſeid oleks olnud, wõetakſe bagaſhi omaniku kaebamiſe puhul wastutuſele wõimupiirideſt üleastumiſe eeſt (ſead. kogu XV anne, karistusſeadus, 1885. a. wäljaanne ja 1912. a. järg § 341 ja järgmiſed).

14) Käesolewad määruſed käiwad ka ſelle bagaſhi kohta, mida raudtee-ametnikud ja rongiteenijad weawad, ſamuti bagaſhi kohta, mis ſõjawäe- ja ſanitar-rongides weetakſe. Wiimaſel juhtumiſel toimetatakſe bagaſhi läbiwaatamiſt tingimata rautejaama ſõjawäe-komandode juuresolekul.

Kodumaalt

Wastſelinaſt. Põllumehe ülewaade. Rukis ſai kewadiste külmade käes tubliſti kannatada, ſiiski wõrſus ta weel kõrrepooleſt keſkmiſeks ja annab rohkesti ja rammuſaid teri wälja. Oder oli warane ja hiline koguni hää kaswanud, kuna keſkmine külw koguni kiduraks jäi. Kaer, niſu ja lina kaswaſid üleüldſe hästi, ja tõotawad rikkalikku ſaaki. Kaunawiljad, kartulid, ja tatrad kaswaſid ka hästi, aga wiimaſe rikkuſid roosteudud õitſeajal ära, ſellepäraſt pole temaſt ſuuremat loota. Kartulid on ſuured, ſiſaldawad rohkem tärkliſt kui läinud aastal. Heinaſaak oli keſkmine. Mõiſa heinamaadel oli rohi koguni hää kaswanud, ſooheinamaadel jäi ta koguni õredaks. Ka ristikhein jäi paiguti kaunis õredaks ja andis koguni kehwa ſaaki. Põllumehe ſaagiarwet kokku wõttes tuled otſuſele, et ta mureta wõib elada, kui aga wäliſed olud takistuſt ei teeks. Eeltulewaks aastaks külitud rukkioraſed kaswawad ka ilusti. Iſeäranis tore näitab waraſelt külitud oras wälja.

Meie mõldrite üle käib rahwa ſeas kaebtus, et nad talupoegade käeſt jahwatamiſe eeſt matti nõuawad. Tuleb mõni maata inimene nende käeſt leiwajahu ostma, ſiis on harilik wastus, et ei ole. Tuleb aga mõni hanſakeetja, ſiis ei kuule ſeda wabanduſt. ar.

Laiuſelt. Läbiotſimiſed. Jõgewa alewi elanikud olid Tartu toitluskomiteesſe kaebanud, et ſiit jaamaſt reiſijad toidukraami, iſeäranis wõid ja liha wälja weawad. Saadeti 5 ſoldatit miilitſale abiks. Nüüd on postiſõidu aegu ſuur reiſijate kompſude läbiotſimine. Wahel ſekka kõlawad ka rewolwripaugud. Ka mõned alewihuliganid on reiſijaid kimbutama hakanud. Kui näeb, kellel pakk käes, kohe läbi otſima. Nädalat kolm tagaſi ſaadeti Tartu komiteeſt jälle ſalk ſoldatid wälja ſiia jaama. Need wõtſid ſiit hulga pakkiſid inimestelt ära, et Tartu komiteesſe wiia. Aga nagu kuulda, ei ole need pakid Tartu jõudnud, waid tee pääl ära kadunud. Asi on ſiin tõesti wiimaſe wõimaluſeni põnewile aetud.

Hädas on ſiit ümbruskonna talupidajad nuumſigade müümiſega. Pole kuhugi panna. Weeti ſiit jaamaſt ennemalt terwete rongide kaupa ſigu Riiga ja Peterburi, kuna nüüd jaamas reiſijate käeſt mõni nael ära wõetakſe. Mitmed ei panegi enam ſigu nuuma pääle, mis ſa nuumad, kui müüa ei ſaa. Ka põrſad on ſiin odawad, tahetakſe edaspidi üksnes enda jaoks kaswatada.

Petroleumiga oli ſiin täbar lugu. Kaupmees wõttis 50 kop. naelaſt, kuna endal 15 kop. makſma tulnud, teenistus ſeega üle 200 protſ., teeb wälja üle 10,000 rbl. üheainſa waguni päält Koh.

Wäljaandja cand. jur. J. Tõnisſon.
Wastutaw toimetaja H. Rebane.

Raske haiguse järele uinus kell ½8 hommiku walkselt igawesele unele 67. eluaastas
Marie Schultz
Matmine 30. oktobril kell 3 p. l. Tartu Maarja surnuaiale.
Sügawas leinas kasutütred ja sugulased.

Wanemuine. = Wanemuine.
Pühapäewal, 29. oktobril s. a.
Miiting Asutawa Kogu üle
Kõnelewad:
O. Strandmann, J. Seljamaa, J. Wilms ja K. Konik.
Hakatus kell ½11 hommiku.

Eesti N. Rahw. Liit — Tartu Oſak.
cand. hiſt. Aug. Sildniku
II. Ajaloo loeng:
Eesti XVIII. aastasajal
Pühapäewal 29. okt. ſ. a. kell 11 e. l. Kommertskoolis.

Rüütlimõis
ühes inwentariga müüa 350.000 rbl. eeſt. Lähemat
Cook ja Co kontor, Rüüni uul. 2.

Hinnata ſoowitame ametnikka ja teenijaid
mõiſatesſe, äridesſe, wabrikutesſe, perekondadesſe jne.
Cook ja Co kontor
Tartu oſakond, Rüüni uul. 2, awatud kella 10—6.

Wanemuise teater.
Laup. 28 ja pühap. 29. oktobril kell 8 õhtu
Pimeduse wõimus.

E. K. E. S. „Miilang"
Pühap., 29. okt kell 4 p. l.
Treffneri gümnasiumi saalis
V. Ernitse kõne:
Rahwusküsimus ja sotsialism.

Eesti Sotſialdemokratline Tööliste Partei.
Kommertskooli ruumides, Fortuna uul. nr. 6.
Pühap., 29. oktobril kell 4 p. l.
kõne-koosolek.
Kõnelewad:
I. Eesti Sotſialdemokratliſe Tööliste Partei Keskkomitee liige Karl Aſt-Rumor, Tallinnaſt: „Kuidas päästa rewolutſiooni ja kindlustada tema wõituſid?"
II. Tartu maakonnawalitſuſe eſimees Joh. Jans: „Eesti omawalitſuſe ülesanded käesolewal ſilmapilgul."
Sisſeminek wabatahtliku makſu eeſt.
Eesti Sd. T. P. Tartu oſakonna Komitee.

W. M. O.
Homme kell 11 Kommertskoolis.
J. Simm.

Pühap., 29. oktobril kell 10 hom. müüakſe 2 kroonu hobuſt ja 5 warſa
oksjoni
teel ära Petrogradi ja Puiestee uul. nurgal.

Rewolwrid
müüa Turu uul. nr. 17, näha pühap. kella 12—3 p.

Meester. muſt
talwepalitu
on müüa Rooſi uul. 5, krt. 4.

1. jaanuariſt 1918. a. antakſe
rendile
Põltſamaal aſuw 40
õllewabrik ja wõõrastemaja,
niiſama ka poodiruumid ja 1. weebruariſt 1918. a. elumaja ühes aiaga. Lähemaid teateid ſaab Põltſamaa loſſi kontoriſt.

Mööblid,
põrandawaibaid,
kuld ja hõbe asju,
brilliantiſid,
rewolwrid,
padrunid,
püsſid
wõtab kommisjoni pääle ja ostab
Cook & Co
kontor, Rüüni uul. 2. 34

Wanemuiſe
einelaua
wäljapakkumine 1918 a. pääle on pühap. 29. okt. ſ. a. kell 10 hom. Wanemuiſes. Eestſeiſus.

Rewolwrid, püsſid, padrunid
odawasti müüa.
Cook ja Co kont.
Rüüni uul. 2.

Kaks hääd
ſiga
on juhtumiſi müüa Holmi u. 11, majahoidja juures.

Belgia brauning
ja nagani padrunid on müüa Eliſabeti ja Kewade uul. nurgal nr. 2, krt. 2.

Hinnata
ſoowitab
üüriliſi
mööbliga tubade ja korterite tarwis. Üles anda
Cook ja Co kont.,
Rüüni uul. 2. 34

Gummi-tallad,
konſad gummi-liim ja kuiwid gummi-taldade jaoks on ſaada Kaubahoowis 23, B. Koftin.

Restaurant
„Bellevue"
on jälle awatud; on ſaada ſoojad lõuna- ja õhtuſöögid. Biljard ja kabinetid.

Akna-klaasi ja kitti
ſoowitab
Petrogradi uul. 1,
D. Pedraudſe.

Müüa
grammofon nootidega, naester. rebaſenahka kaſukas ja muud toakraami. Küſida Pikk u. 43, k. 1.

Müüa
tööhobune, hobuseriistad wäike kaleska, sõidusaan, töövanker, hekslimasin, palgiwedamise reed j. m. Meltsiweski uul. nr 42.

3 hobust
müüa Jäneſe uul. nr. 6-a, krt. 1.

Tartu lähedal on 12-ne hobuſe
postijaam
kohe ära anda. Lähemat Tartu postijaamas.

Majad ja talud
on müüa, toowad kuni 11% puhast ſiſſe. Lähem.
Cook ja Co.
kontor, Rüüni uul. 2.

Случайно продается
КАРАКУЛЬ
3 шкурки, сѣрый натуральный. Видѣть можно только отъ 2—5 ч. дня. Счастливая 35, кв. 6.

Suur
kiwiſt maja
müüa Petrogradi uul. Lähemalt Jaan Kiima, Lootuſe uul. 12.

Töö pakkumiſed

Tulski ſaun tarwitab korralikku
riidehoidjat
Soowitaw paarirahwas.

Tarwitatakſe kohe
ketrajat ja kraaſijat
Kaupa tehakſe 30. okt. Raatuſe uul. 16, pagari-äris. 4

Kahte westiſelli
otſitakſe kohe hää palga eeſt. Kaupa tehakſe 30. okt. Wiljandi uul. 10, krt. 2. 4

Tarwitatakſe 14—16-a. Wene keelt rääkijat
tütarlaſt
hambaarsti juure Poodi uul. 3.

Tarwitan
nae terahwa t
maal. Kaupa teen 29. okt kella 12—2 Maarja uul. 8, krt. 1.

Talu töö pääle tarwis
tüdrukut.
Kaupa tehakſe Õnne uul. nr. 28, krt. 1, pühap.

Wara mõiſa tarwitab kohe naeſemeeſt
karjameeſt
ja tööarmastajat aednikku.

Poiſikeſt
tarwitatakſe mõneks tunniks päewas kerge töö pääle, Filoſofi uul. 3, krt. 1, hoowi pääl, kella 4—7.

Toatüdrukut,
kes natuke Wene keelt räägib, on tarwis Söögiturg 7, wastu juustuturgu, ſöögimajasſe.

Hääde tunnistustega
tüdruk,
kes hästi keeta oskab, otſib kohta. Puiestee u. l. 7, krt. 1.

Ищутъ соучен-цъ — -овъ для подготовки на аттест. зр. и за 7 кл. женск. гимн. Петроградск. 55, отъ 2—4.

◆ ◆ ◆

Soowitakſe osta 4
Alfa-Laval'i
turbin-ſeparatori,
uuſi ehk wähepruugitud, 163 ja 81 pangeliſi.
Петроградъ, Невскій № 106, кв. 10, И. И. Линдъ.

◆ ◆ ◆

Dr. G. Kroll.
Haigete wastuwõtmine
kella 4—6 p. l. — Waestele hinnata. Meltsiweski uul. nr. 1, II korr. 4

Ämmaemand
E. Thomſon
kauaaegſe praktikaga, annab naesterahwastele nõu ja abi, Aleksandri uul. 21, k. 4.

Olen juba terwe
ja hakkan kolmapäewal 1. now. jälle haigeid wastu wõtma.
Emilie Leppik.

Tinatuhka
on ſaada
„Postimehe" trükikojast

„Postimehe" ja „Elu"
tellimiſi ja kuulutuſi
wõtab wastu:
Pangodi wallamajas
hr. J. Awardt.
Kähris: D. Margt.

On leitud kele-kõrb
täkk-hobune,
umbes 9 aast. wana, rautamata kaela paremal poolel haiguſe haaw. Järele küſida Westi uul. nr. 34.

Trükitud „Postimehe" trükikojas, Tartus.